

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. // Inerati do 80 petih vrtov Din 2, do 100 vrtov Din 2,50, od 100 do 300 vrtov Din 3. Večji inerati petih vrtov Din 4.—
Popusti po dogovoru, inerati davek posebej. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.— za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Grojski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENU GRADEC, Slomškov trg 5 // Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Po odpovedi ameriško-japonske trgovinske pogodbe:

Japonski orozi gospodarski polom, če se ne ukloni

Odpoved trgovinske pogodbe je zaenkrat samo resno svarilo Japonski - Če ne bo prenehala s svojo izzivalno imperialistično politiko, bo začela Amerika izvajati gospodarske sankcije - Japonska vlada zaenkrat ne vidi nobenega izhoda - Zadovoljstvo na Kitajskem

Washington, 29. julija. br. Odpoved trgovinske pogodbe z Japonsko je naletela v vsej ameriški javnosti brez razlike na strankarsko opredeljenost na nedeljeno odobravanje. Z napetostjo pričakujejo nadaljnjih ukrepov ameriške vlade. Splošno vlada prepričanje, da Amerika ne bo ostala samo pri tem, če Japonska ne bo upoštevala tega jasnega in zelo resnega svarila. Ako bo Japonska nadaljevala svojo izzivalno in imperialistično politiko, bo Amerika ne samo uvedla kazenske carine na japonsko blago, marveč izdala tudi prepoved izvoza vojnih potrebščin in petroleja na Japonsko, kar bi pomenilo za Japonsko najhujši udarec. Ameriška javnost že sedaj odločno zahteva tak ukrep. Tako prepoved bi dejansko pomenila najhujše gospodarske sankcije proti Japonski. Iz podatkov, ki so bili objavljeni o trgovinskem prometu med Ameriko in Japonsko, se vidi, da je bila Amerika ne samo največji kupec japonskega blaga, nego tudi največji dobavitelj vsega, kar potrebujejo Japonci za vojno na Kitajskem. Kar se tiče samega orožja, bi ga mogla Japonska dobiti morda tudi iz Nemčije in Italije, toda dobava sirov in mnogo bolj kompleksna, ker prihajata kot dobavitelji v poštev samo še Anglija in Rusija. To velja zlasti glede petroleja. V strateškem pogledu je inferiornost japonske vojne mornarice napram ameriški očitna. Malo je verjetno, da bi se Japonska odločila za kakšno represalijo napram Filipinom, ki so pod ameriških protektoratom.

Vesti iz Japonske kažejo, da se japonska vlada tega dobro zaveda. Včeraj je imela vlada skoraj ves dan trajajočo posvetovalnico, vendar pa ni prišla do nikakega odločilnega sklepa. O seji je bil izdan kratek komuniké, ki samo naglašja, da hoče vlada počakati, dokler se jasno ne pokaže pravo ozadje ameriškega koraka. V tem komunikéju je po sodbi tokijskih diplomatskih krogov jasno izražena onemoglost Japonske, da se kakor koli upre ameriški pritisku. Ni dvoma, da bo to zelo vplivalo tudi na anglo-japonsko pogajanja in da se bo morala Japonska pokazati sedaj bolj popustljivo, kakor doslej. Neposredno korist od koraka Amerike utegne v sedanjem položaju imeti Anglija, deloma pa tudi Rusija, ki vodi neoficijelno vojno proti Japonski v Zunanji Mongoliji. To se kaže tudi že v sporu glede japonskih koncesij na otoku Sahalinu. Neizpodbitno pa je tudi dejstvo, da je korak Amerike zedinil v protijaponski fronti vse na Daljnem vzhodu zainteresirane države.

Mnenje v Parizu

Pariz, 29. julija. e. Odpoved ameriško-japonske trgovinske pogodbe je izzvala veliko senzacijo v Parizu, ker je prišla do celice nepričakovano. Po mnenju listov je predsednik Roosevelt napravil ta sklen zaradi tega, da zavaruje koristi Amerike, kakor tudi, da dokaže svojo solidarnost z demokratičnimi državami, ki imajo svoje interese na Daljnem vzhodu. Odpoved je tudi reakcija na anglo-japonski sporazum in ima namen podpreti Anglijo pri zaščiti Kitajske. Z odpovedjo trgovinske pogodbe s strani Amerike je Japonska strahovito prizadeta. 90% izdelkov japonske tekstilne industrije gre v Ameriko, a iz USA je Japonska uvažala 54% svojega orožja. V Parizu se ta ukrep predsednika Roosevelta smatra bolj kot diplomatski napad na japonski imperializem, kakor pa za trgovinsko konkurenco. To dokazuje tudi dejstvo, da ne gre za revizijo pogodbe, temveč za njeno popolno odpoved. Svojni »Temps« obravnava na uvodnem mestu ta dogodek in piše v vzajemni diplomatski akciji Amerike in Anglije v boju proti japonskemu imperializmu. Isti list podčrtava osebni vpliv predsednika Roosevelta na politiko obrambe miru in naglašja, da je posebno značilno to, da vse ameriško javno mnenje odobrava Rooseveltovo politiko napram Japonski. Z njim soglašajo celo republikanci, ki so sicer njegovi najodločnejši nasprotniki. S tem dejstvom se je položaj predsednika Roosevelta, ki je bil zanj oslabilen po neuspehu pri reviziji neavtonomnega zakona, zopet močno popravil, zlati na polju zunanje politike.

Razburjenje na Japonskem

Tokio, 29. julija. br. Razburjenje zaradi odpovedi trgovinske pogodbe s strani Amerike vedno bolj narašča. Na tokijski borzi je prišlo včeraj do katastrofalnega padca tečajev in vse kaže na to, da je v resni nevarnosti japonska valuta, dočim se je kitajski dolar, ki ga je Japonska skušala zrušiti, znova popravil. Japonske gospodarske organizacije so sklicale posvete, na katerih proučujejo položaj. Zaenkrat pa ne vidijo nobenega drugega izhoda, kakor da se za vsako ceno ustreže Ameriki in ohrani Japonski ameriški trg, ker bi bil po sodbi japonskih gospodarskih krogov gospodarski polom neizbežen. Tudi v vojaških krogih so silno razburjeni ter se bo-

je, da bodo sedaj nasprotniki Japonske z Ameriko na čelu odkrito podprli Kitajsko, kar bi lahko dovedlo do popolnega vojaškega poraza Japonske na Kitajskem. Borbenost Kitajcev je v zadnjih dneh vidno narasla. Japonci so povsod v defenzivi.

Navdušenje na Kitajskem

Sanghaj, 29. julija. br. Po semkaj prišli vestih je poročilo o odpovedi trgovinske pogodbe z Japonsko s strani Amerike izzvalo po vsej Kitajski silno zadovoljstvo in navdušenje. Kitajski listi pišejo, da je to nov dokaz, da Kitajska v borbi proti japonskemu imperializmu ni osamljena. Maršal Cangkajšek je poslal prezidentu Rooseveltu brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje za ta odločen korak. V

kitajskih krogih so prepričani, da je sedaj tudi konec popuščanja Anglije napram Japonski ter da se je položaj bistveno preokrenil na korist Kitajske.

Olajšanje za Anglijo

London, 29. julija. br. Dočim je bila angliška javnost presenečena nad korakom Amerike, se zadržuje, da so bili vladni krogi o tem že vnaprej obveščeni. Amerika je odpovedala trgovinsko pogodbo z Japonsko v sporazumu z Anglijo. Če bi se pokazala Japonska pri pogajanjih v Tokiju preveč nepopustljiva, ima sedaj tudi Anglija možnost, da se pridruži koraku Amerike in tudi s svoje strani odpove trgovinski dogovor z Japonsko, ki je enak japonsko-ameriški pogodbi. Na ta način se je položaj Anglije napram Japonski znatno okrepil. Kar se tiče Kitajske, je

Optimizem v Londonu in Parizu Poročila o zadnjem sestanku v Kremiju se glase zelo zadovoljivo

Pariz, 29. julija. e. Po zadnjem sestanku v Kremiju je zunanje ministrstvo v Parizu dobilo poročila Seedsa, Stranga in Naggyara. To pot zastopniki v Moskvi niso zahtevali novih instrukcij, temveč so poslali samo poročilo. Včeraj ves dan od ranega jutra dalje je bil Quai d'Orsay neprestano v telefonski zvezi s Foreign Office. Kakor kaže, so bile na zadnjem sestanku v Moskvi odstranjene še nekatere ovire, nanašajoče se na jamstvo za baltske države. V diplomatskih krogih v Parizu poudarjajo, da se pogajanja uspešno dokončujejo. Po poročilih iz Moskve bodo na prihodnjem sestanku razpravljali v glavnem o pripravi za vojaška pogajanja in bodo točno ugotovili, v katerem primeru in na kakšen način bo sovjetska Rusija prisločila na pomoč baltskim državam, če bi bili ogroženi njih neodvisnost in varnost. Politična pogodba ne bo podpisana prej, dokler ne bodo zaključeni vojaški razgovori, ki bodo dopolnili ta politični sporazum. Prav tako smatrajo za zelo verjetno, da bo sovjetska Rusija stopila v direktna pogajanja z državami, s katerimi sta Anglija in Francija dali jamstva, predvsem z Rumunijo in Poljsko.

London, 29. julija. V tujakšnih ruskih krogih zatrjujejo, da obstoja samo še neznatna razlika naziranj glede nekaterih podrobnosti in da bo v kratkem dosežen popoln sporazum. Vendar sodijo, da se utegnejo razgovori zavleči še za kak teden dni. V zadnjih tednih se je lahko iz ruskih krogov slišalo, da ima Chamberlain namen pogajanja zavlečati toliko časa, da odide parlament na počitnice, to je do 4. avgusta, da bi se potem vsa ta pogajanja pozabila in bi napravil kakšne korake za sporazum s Hitlerjem. V londonskih diplomatskih krogih to ne bi izzvalo začudenja. Zadnji francosko-angliški predlogi pa so se tako približali sovjetskemu stališču, da bo formula, ki jo bo treba priključiti po zadnjem sestanku, še bolj zmanjšala razliko obojestranskih stališč. Sedaj pričakujejo odgovor Molotova.

Pariz, 29. julija. e. Zunanji minister Bonnet je včeraj sprejel poljskega veleposlanika Lukaszewicza in londonskega veleposlanika Campbella. Pogovori so se nanašali na moskovske razgovore. Po poročilih pariških listov bo Chamberlain v ponedeljek poročal zbornici o poteku pogajanj.

Napetost v Španiji narašča Nove alarmantne vesti - Notranji minister Suner dobil pooblastilo za „čiščenje“

London, 29. julija. br. »United Press« poroča, da se je po vestih, ki so prispelo iz Španije, napetost med vlado ter generalni, falangisti in monarhisti v zadnjih 48 urah znatno povišala. General Franco je po dolgotrajnih posvetovalnih in pogajanjih sklenil dati notranjemu ministru Suneru posebno pooblastilo, da bi izvedel temeljito »čiščenje« v vojni in civilni upravi. Ta akcija se je že pričela. Povod odstavljajo monarhisti in karliste ter nametajo na njihova mesta fašistične usmerjene falangiste. Položaj je po zadnjih ve-

steh tako napet, da je moral notranji minister sopes prepovedati začasno izhajanje celo vrste listov, ker da so s svojim pisanim izražali nemir med prebivalstvom. Iz vseh večjih krajev, zlasti iz Madrida in Valencije poročajo o številnih aretacijah. Demanti, ki ga je izdala vlada, češ da ni v Francovem taboru nikakih sporov in nasprotstev, marveč da je vsa Španija za generalom Francom, je bil namenjen samo inozemstvu in ga španski listi sploh niso objavili.

Hitler bo v kratkem obiskal Gdansk Napovedi gdanskih socialistov - Važen posvet v Berlinu

Rim, 29. julija. br. Agencija Stefani poroča, da bo nemški kancelar Hitler v času od 25. do 28. avgusta obiskal Gdansk. Najprej bo obiskal Vzhodno Prusijo in se udeležil proslave tannenberške bitke, nato pa bo krenil v Gdansk, kjer bodo pri tej priliki prirejene velike svetčanosti. Gdansk nacionalistični krogi napovedujejo za to priložnost tudi velike odločitve o nadaljnji usodi Gdanska.

Berlin, 29. julija. br. Kancelar Hitler, ki se je mudil v Beyreuthu, je včeraj popoldne nenadoma odpotoval v Berlin. Tudi

zunanj minister Ribbentrop, ki se je mudil na odhodu v okolici Solnograda, je prekinil dopust in odpotoval v Berlin, kamor je istočasno prispel tudi maršal Göring. Pri Hitlerju je za danes napovedana važna konferenca, na kateri bodo proučili mednarodni položaj glede na napredek anglo-francosko-ruskih pogajanj v Moskvi in v zvezi z odpovedjo ameriško-japonske trgovinske pogodbe, ki je po sodbi nemških krogov znatno spremenila položaj na Daljnem vzhodu.

Irski teroristi beže iz Londona Prva posledica novega zakona proti teroristom Obsežni varnostni ukrepi policije

London, 29. julija. e. Ze v prvih urah, ko je stopil v veljavo zakon proti irskim teroristom, je Scotland Yard izvršil racijo proti sumljivim Ircom. Deset sumljivih oseb je bilo aretiranih. Vest o tem, da je stopil zakon v veljavo, je bila javljena po radiu pristojnim policijskim komisarijatom, ki so takoj poslali v središče mesta in predmestja, kjer so nastanjeni Irči, avtomobile s policijo. Pri tem so ugotovili, da je mnogo sumljivih Ircev izginilo. Gle-

de na to, da ima IRA namen, da se s pojačano teroristično akcijo maščuje zaradi sprejetja zakona proti teroristom, je Scotland Yard ukrenil obsežne varnostne ukrepe. Gre za najbolj obsežne varnostne ukrepe, ki so bili kdaj izdani v Angliji. Zastrazeni so vsi dvorci, vsa javna poslopja, parlament, westminstrska opatija, železniške postaje itd. Po Temzi križarijo posebni policijski čolni.

sedaj jasno, da Anglija svojega stališča ne bo spremenila in bo v bodoče še bolj kakor doslej podprla Cangkajška.

Očitki Italije Ameriki

Rim, 29. julija. br. Italijanski tisk zelo ostro komentira odpoved trgovinske pogodbe z Japonsko s strani Amerike in vidi v tem sovražni čin napram Japonski. Po sodbi »Giornala d'Italia« je hotela Amerika na ta način olajšati stališče Anglije pri pogajanjih z Japonsko, na drugi strani pa pospešiti sklenitev pakta v Moskvi. V ostalem pa sodi italijanski tisk, da odpoved te pogodbe za Japonsko ne bo imela hujših posledic, ker je bila baš včeraj svečano podpisana nova trgovinska pogodba med Japonsko in Nemčijo, ki bo dobavljala Japonski vojne potrebščine in nadomestila izgubo ameriškega trga.

Avtobus treščil v 300 m globok prepad 3 mrtvi, 9 hudo ranjenih

Peč, 29. julija. e. Včeraj se je pripetila na cesti, ki vodi iz Andrijevce preko 1800 m visokega Čakorja, huda avtomobilska nesreča. Iz Andrijevce je vozil v Peč avtobus Brana Boškovića. Avtobus, ki je vozil tudi pošto, je bil prenatrpan, saj je bilo v njem 14 potnikov, tako da so nekateri morali stati na stopnicah. Ko je avtobus izprivozil vrh Čakorja, je na ostrem ovinku z nasprotni strani privozil drug avtobus. Karambol je bil nezgoben. Da to prepreči, je Bošković zavozil na stran, kar pa je imelo še usodnejše posledice. Avtobus je sdrvel čez cestni rob v 300 m globok prepad. Sofer in trije potniki so bili takoj mrtvi, vsi ostali razen dveh pa hudo ranjeni. Ranjence so prepepeljali v bolnico. Na kraj nesreče je odšla sodna komisija iz Andrijevce.

Strašna eksplozija v alžirski luki

16 mrtvih, 41 ranjenih

Alžir, 29. julija. e. V alžirski luki je včeraj popoldne nastala strašna eksplozija. Zaradi silne vročine je eksplodiralo več jeklenih bomb, napolnjenih s plinom. Eksplozija je povzročila strahovito razdejanje. Velik del pristaniških skladišč je popolnoma porušen. Eksplozija je zahtevala tudi mnogo človeških žrtev. Ubilih je bilo 16 delavcev in ljudi, ki so se slučajno mudili v bližini, v bolnišnice pa so morali prenehati 41 ranjencev, od katerih se večina bori s smrtjo. Škoda je ogromna in računajo, da znaša najmanj 20 milijonov frankov. Oblasti so takoj uvedle obširno preiskavo, da ugotove pravi vzrok eksplozije. Sodiijo, da je eksplozija nastala zaradi silne vročine, ni pa izključeno, da gre za sabotžo.

Zagonetna bomba v Severnem morju

Berlin, 29. julija. e. Čudna nesreča se je zgodila včeraj v Vzhodnem morju pri snimanju filma »Zadnji apel«. Pod parnikom »Kraljica Luiza« je nenadoma eksplodirala bomba ali še bolj verjetno mina. Parnik je dobil veliko luknjino in se je nagnil. Na krovu je bilo mnogo znanih filmskih igralcev, med njimi Emil Jennings, Siba in drugi, vendar ni bil nihče poškodovan. Vse osebe s parnika je prevzel drug parnik, poškodovano ladjo pa so prepepeljali v bližnjo ladjedelnico.

Senzacionalna aretacija v franc. špijski aferi

Pariz, 29. julija. e. Parlamentarni steno-graf Amourell, ki se je stalno udeleževal sej senatnega vojaškega odbora, na katerih so skozi njegove roke šli mnogi vojaški tajni dokumenti, je bil včeraj aretiran v zvezi s špijsko afero nemškega agenta Abetsa. Po prvem zaslišanju so ga prepepeljali v zapor.

Vrnitev španskega zlata

Bayonne, 29. julija. e. Včeraj je v Irnu prispela pošiljka španskega zlata iz Francije v vrednosti poldruge milijarde frankov.

Mexiko City, 29. julija. e. Mehlika vlada, ki še ni priznala vlade generala Francisa, ima na razpolago 50 milijonov dolarjev, ki jih je svojetično Negrinov republikanska vlada poslala v Veracruz. Če tega denarja ne bo vrnila španski vladi, sodijo, da bo porabljen za španske begunce, ki jih je v Mehiki nad 5000.

Pomagaj sojemu otroku,
da ohrani kolikor mo-
goče dolgo prve zobe!
SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

Grozilna pisma slovaški vladi

Bratislava, 29. julija. e. Minister za propagando Mach je v svojem govoru, ki ga je imel v Skalci pri Trencinu, izjavil, da je vlada prejela v zadnjem času mnogo grozljivih pism, v katerih anonimni pisci dolže vlado raznih prestopkov in zločinov in ji groze z maščevanjem. Kaže, da gre za nevarno akcijo protidržavnih elementov, ki bi na ta način hoteli prestrašiti vlado, toda vlada bo vztrajala na svoji poti in se ne bo umaknila nobenim grožnjam.

Nesoglasja med vlado in Mošanovim

Sofija, 29. julija. e. Glede na obisk, ki ga je predsednik Narodnega saborja Mošanov napravil v Parizu in Londonu, je direktor za tisk pri ministru zunanjih stvari smotil izdala obvestilo, ki so ga objavili vsi listi na uvodnem mestu. V političnih krogih smatrajo, da bo nesporazum, ki je nastal med vlado in Mošanovim glede na njegovo potovanje v inozemstvo in njegovih razgovorov, ki jih je imel v Parizu in Londonu, imel dalekosežne posledice, ki jih je za sedaj težko predvidovati.

Tirolci ne smejo več nositi orožja

Innocest, 29. julija. AA. Oblasti so prepovedale tirolskim kmetom nositi orožje. To pravico jim je dala Marija Terezija v 18. stoletju. Društvo Južnih Tirolcev v Innocestu, ki je bilo ustanovljeno leta 1919 in ki je imelo veliko članov, je bilo razpuščeno in imovina zaplenjena.

Nezgoda angleškega letalskega ministra

London, 29. julija. Br. Letalski minister Kingsley Wood je moral pri povratku s severne Irsk, kjer se je mudil na inspekcijskem potovanju, zasloni pristati zaradi okvare v motorju. Pri pristanku je letalo precej močno udarilo na zemljo. Minister je dobil lažji pretres možganov, dočim so bili pilot in dva člana posadke lažje ranjeni. Letalo se je močno poškodovalo.

Podaljšanje poslanskih mandatov v Franciji

Pariz, 29. julija. e. Včeraj je bila seja francoske vlade pod vodstvom ministrskega predsednika Daladiera, na kateri so razpravljali o novih zaslinih uredbah. Med drugim so razpravljali tudi o podaljšanju poslanskih mandatov za dve leti. Ministrski svet je ta predlog soglasno odobril in tako bodo volitve najbrž odgojene tja bode šele leta 1942.

Nacionalni svet fašistične stranke

Rim, 28. jul. AA. (Stefani). Službeni list objavlja: V nacionalni svet fašistične stranke so stopili tajnik fašistične stranke, inspektorji stranke, zvezni tajniki italijanskih fašističnih združenj v inozemstvu, predsednik nacionalnega združenja invalidov in predsednik združenja bivših bojevnikov. Poleg tega je v nacionalni svet fašistične stranke prišel kot član tajnik albanske fašistične stranke.

Borzna poročila.

Curia, 29. julija. Beograd 10, Paris 11.7425, London 20.74875, New York 443.25, Bruselj 75.30, Milan 22.30, Amsterdam 226.75, Berlin 177.57, Praga 15.125, Varšava 83.50, Sofija 5.40, Bežanica 3.35.

Naša kolesarska anketa:

Vprašanje kolesarske organizacije

Ljubljana, 29. julija. Nekateri kolesarji se zavzemajo za ustanovitev kolesarske organizacije, ki bi bila v resnici zelo potrebna in nekdo je v naši anketi tudi lepo razložil, kaj vse bi nam organizacija lahko nudila. Toda nastaja vprašanje, ali je ustanovitev take organizacije sploh mogoča, in če bi kolesarji imeli dovolj smisla za njo. Maršikdo je skeptičen. Že pred leti sem predlagal, naj bi se kolesarji organizirali, da bi s svojo organizacijo opozorili, kako pomemben čimtelj je kolesarski promet v splošnem prometu pri nas. Kolesarska organizacija bi ne bila potrebna le zato, da bi ščitila kolesarstvo pred drugimi uporabniki cest, temveč tudi, da bi skrbela za ugled kolesarjev sploh; to se pravi, da bi organizacija tudi odpravljala izdatke divjega kolesarstva med kolesarji samimi. Prizadevala bi si, da bi bili kolesarji čim bolj disciplinirani ter bi tako splošno koristila, saj bi skrbela za čim večjo prometno varnost na naših cestah. Tedaj do ustanovitve organizacije ni prišlo. Zamisel je zbudila slab odmev. Nekateri kolesarji se skušali sestaviti pripravljali odbor, a kolesarjev se ni prijavilo niti toliko...

Ali torej v resnici ni mogoče ustanoviti kolesarske organizacije, najti dovolj razumevanja za njo med stanimi kolesarji? Zdi se mi, da je to samo vprašanje organizatornih sposobnosti organizatorjev. Sposoben človek bi se moral zavzeti za stvar sveta, človek, ki bi ne iskal osebnih koristi ali društvene slave. Potem bi se organizacija razvila tako rekoč sama od sebe. Vendar kolesarji ne morejo še čakati na takšnega svojega odrešenika. Nekaj je treba ukreniti čim prej. Kolesarstvo mora biti zastopano povsod tam, kjer odločajo o naših prometnih zadevah. Kolesarski promet bi pa morali zlasti upoštevati, ko sklepajo o pomembnejših cestnih delih.

Nedvomno bi ne škodovalo, če bi bili kolesarji zastopani vsaj v Društvu za ceste. V njem so dobro zastopani avtomobilisti. Kolesarji in avtomobilisti imajo kljub vsemu skupne interese, čeprav se pogosto gledajo kakor pes in mačka. Ali

se vam ne zdi priporočljivo, da bi Društvo za ceste ustanovilo posebno kolesarsko sekcijo? Ta odsek bi se pečal s prometnimi vprašanji v zvezi s kolesarstvom in zastopal bi kolesarje na pristojnih mestih, tolačil potrebe in zahteve kolesarskega prometa in prometnih ureditev, zagovarjal posebne potrebe kolesarstva na anketah, zborovanjih, pred oblastmi itd. V odseku bi sodelovali tudi strokovnjaki, ki se pečajo s prometnimi vprašanji v zvezi s kolesarstvom znanstveno in praktično. Tako bi bila ta sekcija odlično čimtelj v vseh spornih zadevah, ki se pojavljajo v zvezi z modernizacijami cest pri nas in z urejanjem prometa sploh.

Cetudi bi kolesarji imeli povsem samostojno organizacijo, bi bilo potrebno, da bi bili zastopani v tako pomembnem društvu kakršno je Društvo za ceste. Zato ustanovimo vsaj kolesarsko organizacijo v okviru Društva za ceste! Mislimo, da bi temu ne nasprotovali tudi avtomobilisti, saj so dovolj uvideli, da se zavedajo, kako nujno potrebno je nekaj ukreniti, da bi bila naša prometna anarhija odpravljena.

Avtomobilisti so pri nas še posebno prizadeti zaradi kolesarstva. Sami trdijo, da se največ kolesarskih nesreč pripeti, predvsem zato, ker nekateri kolesarji ne upoštevajo niti najpomembnejših prometnih predpisov. Stroški za zdravljenje kolesarjev, žrtev prometnih nesreč pri karambolih z avtomobili, čedalje bolj naraščajo. Seveda ni kriva vsega le nediscipliniranost kolesarjev. Vendar pri tem ne gre za same stroške, temveč predvsem za človeška življenja in zdravje. Kakor je bilo že navedeno v naši anketi, bodo sami avtomobilisti morali dati predvsem pobudo za ureditev kolesarskega prometa pri nas. Kolesarji so brez moči, zlasti če, dokler nimajo niti najskromnejše organizacije. Ali se vam ne zdi bolje, da bi se kolesarji in avtomobilisti zedinili pri tako pomembnem in potrebnem reševanju prometnih vprašanj, kakor da zavračajo drug na drugega krivdo? Najlepše bi se pa lahko zedinili pri organiziranem smotnem delu v Društvu za ceste.

Problem dveh železniških križišč

V »Slov. Narod« z dne 26. julija 1939 je bil objavljen članek g. ing. Klopčarja kot odgovor na moj članek z dne 12. julija 1939. Po pomoti, ki jo pa ni zakrivilo uredništvo, je izšel moj članek neopisano. Ker g. ing. Klopčar v svojem članku z dne 26. julija 1939 zavrača moje trditve, ki se tičejo njegovega načrta, prosim, da objavite v vašem listu naslednje pojasnilo:

Nestetokrat je bilo že pribito in objavljeno, da obstoji ljubljanski železniški problem iz treh problemov in sicer iz:

1. železniškega,
2. cestno-prometnega in
3. razvoja mesta.

Na očitke, da njegov načrt ne reši niti enega izmed treh problemov, odgovarja ing. Klopčar, da ni potrebno, da bi njegov načrt reševal kako železniško vprašanje. Zakaj pa primerja potem stroške poglobitvenega načrta, ki jih namenoma še zvišuje, s stroški svojega načrta? Popolna obnova železniških naprav, da je le »draga posledica poglobitvenega projekta« in da »ima železnica svoj načrt brez poglobitve«. Železniška direkcija, kolikor mi je znano, nima nobenega pravega načrta, ampak predvideva le adaptacijo glavnega kolodvorskega posloplja, izpolnitev kolodvorskega tirja in napravo obojnih peronov. Nima pa v svojem programu rešenih vprašanj prenosa kurilnic in ranžirnega kolodvora, ki sta za železnico prav tako važni in brez dvoma tangirata tudi interese mesta. Rešitev po načrtu železniške direkcije bi bila le delna, zasilna, ne dokončna rešitev. Vsak tehnik oz. gospodarstvenik pa ve, da je vsako kranje in popraviljanje faktično veliko dražje kot temeljita rešitev in povzroča tega še ne doseže istega efekta. Ing. Klopčar trdi nadalje, da je »ureditev železniških naprav in kolodvorov notranje vprašanje železnice kot pridobitnega podjetja, ki deluje in se modernizira na osnovi rentabilnih računov in kreditov«. Če bi bila ta trditev resnična, bi Ljubljana že davno imela poglobljeno železnico in nov modern kolodvor. Na drugem debatnem večeru Udruga jug. inž. in arh. je g. ing. Zelenko poudaril, da se ljubljanski kolodvor mora preurediti, ker to zahtevata prometni in gospodarski moment.

Vprašanje ljubljanskega kolodvora ni nikakoli interna zadeva železnice, ampak je na tem vprašanju v največji meri zainteresirana ljubljanska mestna občina. Železnici je pač vseeno, ali obratuje s svojimi vozili pod ali nad cestnim omrežjem. Glavno ji je, da je železniški promet varen in nemoten. Ni pa to vseeno mestni občini, ki mora gledati, da se železniški problem reši tako, da bo zagotovljen mestu neoviran razvoj v vse smeri ter da bo varen in neoviran tudi cestni promet. Rešitev ljubljanskega železniškega vprašanja mora zadovoljiti železniško direkcijo in mestno občino, kot dva najbolj prizadeta interesenta. Železnici in cestni problem se morata reševati vzporedno, skupno in spozumno in ne vsak zase, kot to predlaga ing. Klopčar.

Nadalje pravi ing. Klopčar, da njegov projekt »zadovoljivo reši cestno-prometni problem in na tej trditvi trdovratno vztraja, čeprav so strokovni krogi in prizadeti faktorji njegov načrt javno obsodili kot neprimeren in je bilo to mnenje objavljeno v časopisu. Ti strokovni krogi niso nikoli »neko društvo«, ampak Udruga jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov, ki je gotovo bolj merodajna strokovni forum kakor pa ena sama oseba. Tudi se ni vršila debata »za/zproti vrtič, kakor očita ing. Klopčar. Povabljeni so bili vsi tehniški in gospodarski krogi in tudi ing. Klopčar. Če ga ni bilo ne na prvem ne na drugem debatnem večeru, je pač to njegova

osebna stvar, tako »dobro« pa njegov načrt gotovo ni, da bi se kar sam zagovarjal. Zato naj ing. Klopčar ne očita tehničnemu biroju za rešitev ljubljanskega železniškega vprašanja, da se njegovega projekta boji, ker je »boljši kot poglobitveni načrt. Kdo se boji in skriva, se je videlo na obeh debatnih večerih.

Prav isto velja za »po najboljši vesti« sestavljeni proračun projekta ing. Klopčarja. Mogoče je ta proračun res sestavljen po najboljši vesti, nikakor pa ne na podlagi stvarnih podatkov. Očitek projektantom poglobitve, da so zvišali svoj proračun od 83 milijonov na 145 milijonov dinarjev, ni upravičen. G. ing. Dimnik je na drugem debatnem večeru Udruga jug. inž. in arh. pojasnil to zadevo. Prvotni proračun poglobitve, ki je bil kalkuliran po cenah iz l. 1935, je znašal 83 milijonov dinarjev. Delavske mezde in cene gradiv so se od takrat dvignile za približno 25-40%. Poleg tega takrat niso bili predvideni stroški za nov ranžirni kolodvor in ni bila predvidena elektrifikacija proge, ki zahteva 70 cm večjo svetlobno višino objektov (brez elektrifikacije je svetlobna višina objektov 4,80 m, za elektrifikacijo progo pa 5,50 m).

Po g. ing. Leskovicu, šefu biroja za rešitev ljublj. žel. vprašanja, navedena vsota 145 milijonov od 150 milijonov dinarjev za izvedbo poglobitvenega projekta drži in sicer je v tej ceni upoštevano: izvedba novih kurilnic, nov ranžirni kolodvor, novo postajno poslopje, nova tovorna skladišča, nove tirne naprave, celotna poglobitev proge in objekti za vse ceste, ki bodo vodile čez poglobljeno progo.

Kako zelo »objektivno« je ing. Klopčar, se vidi že iz tega, da primerja poglobitveni projekt, ki temeljito reši vse tri prej navedene probleme (železniški, cestni in urbanistični) s svojim projektom, ki sane po njegovi »najboljši vesti« 6 milijonov, po stvarnih podatkih pa 16 milijonov dinarjev ter reši, oziroma bolj povedano skvari, samo železniška prelaza na Tyrševi in Gosposvetski cesti in se to le za čas zaprtih zatvornic. Na drugem debatnem večeru je g. ing. Mačkoveš označil načrt ing. Klopčarja kot zelo ponesrečen serpentinski projekt. G. ing. Kresnik je pa izjavil, da je ta načrt za električno cestno železnico nesprejemljiv. Tudi zastopniki vseh bežirajskih društev so izjavili, da smatrajo poglobitev za edino pravilno rešitev ljublj. žel. vprašanja. Isto stališče sta zavzela Udruga jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov in ljubljanska mestna občina. Le g. ing. Klopčar trdi, da je edino njegov projekt »pravilen in poceni« ter pravi: »Čemu reševati železniško oz. cestno vprašanje z več sto milijonskimi projekti, če se lahko reši s 6 milijoni.

Se nekaj naj g. ing. Klopčar pojasni. Kakor je znano, je objavil svoj prvi načrt 11. aprila 1939 z datumom 1. dec. 1936, svoj drugi popravljeni načrt pa 20. aprila 1939, datiran tudi z datumom 1. dec. 1936. Vsak laik lahko vidi, da je drugi projekt precej popraviljen, toda ne v letu 1936, temveč v letu 1939. Po podatkih ing. Klopčarja so pa stroški za oboja projekta enaki, namreč 6 milijonov dinarjev, čeprav je iz načrtov jasno razvidno, da bi bil drugi projekt veliko dražji. To naj bo torej »po najboljši vesti« sestavljen proračun. »Pripočel bi g. ing. Klopčarju, da se tudi sam založi s primerno poročilo objektivnosti, ki jo pri zagovornikih poglobitve tako zelo »pogreša«.

Se enkrat ponovim, da se ing. Klopčarju pozna, da ni doma v železniških vprašanjih. Pravi, da »velikost loka ni odvisna od katerega strokovnjaka, ampak samo od predpisa, ki določa najmanjši dopustni polmer loka, ki je dosežen tudi v njegovem načrtu. Polmer sedanjega odcepa gorenske proge znaša na papirju 284 m, v resnici pa je precej manjši in sicer okoli 250 m. Po ing. Klopčarjevem načrtu pa

se ta polmer zmanjša na 180 m, čez, da je to »po predpisih dovoljeno«. Naj si ing. Klopčar le malo bolj natančno ogleda železniške zakone in predpise, pa bo videl, da je gorenska proga glavna proga drugega reda, ki zahteva minimalni krožni polmer 300 m, z dovoljenjem prometnega ministrstva pa minimum 250 m. Gospod ing. Klopčar gotovo tudi ne ve, da se misli v bodočnosti preurediti gorenska proga v dvotirno glavno progo I. reda. Pri glavnih progah pa noben železniški strokovnjak ne bo vstavljal loka s polmeri, ki so predpisani za lokalke. Sploh je pa odcep gorenske proge od glavne proge po načrtu ing. Klopčarja zelo težaven zaradi potrebe vstaviti abnormnih kretin.

Nadalje trdi ing. Klopčar, da je po poglobitvenem načrtu projektiran odcep gorenske proge od glavne proge v vzponu 9 promile, ki ga vlaki sploh ne bodo mogli in bo potrebna dvoprega. Po poglobitvenem projektu znaša vzpon gorenske proge pri odcepu od glavne proge le 7 promile. Tak vzpon pa bo lahko premagal vsak vlak brez dvoprege in naj si ing. Klopčar zaradi tega ne dela prav nobenih skrbi.

O obliki poglobitve pa ima ing. Klopčar čisto svojevrsne pojme. Je to »7500 m dolga in do 7 m globoka luknja« in to luknjo hoče predložiti kot nekaj pake, v katerem »se bodo potniki dušili in žveplu in dimu«. S takimi primerami se lahko straši otroke, ne pa tehnike! Sicer pa poglobitev ni nobena luknja, o tem se lahko prepriča vsak, ki poglobitveni projekt vsaj površno preštudira. Tudi se ni bati zastrupljen z »žveplom in dimom«. Sicer je pa itak v bodočnosti predvidena elektrifikacija proge.

Trditvi, da bodo pri poglobitvi progi železniške nesreče na dnevni redni vsled cestnih nadvozov, ki bodo na nešteti mestih zastirali pregled proge, pač ne verjame nikdo, ki se le malo razume na železniško službo. Najbrže ing. Klopčar ne ve, da imajo na nekaterih veleumestnih kolodvorih posebne signalne mostove čez tir. Na teh mostovih so nameščeni vsi potrebni železniški signali. Zakaj se potem ne bi dali ti signali namestiti na nadvozih?

Zelo dvomljivo pa je, če bi se vršili ti isti cestni promet, ki ga predvideva ing. Klopčar, tako neovirano in nemoteno skozi njegov podvoz. Prepričan sem, da bi bili radi nepreglednosti karamboli cestnih vozil na dnevni red.

Ing. Klopčar pravi dalje, da je projektiral za pešce posebne podhode na Tyrševi in Gosposvetski cesti ter Vošnjakovi ulici. Naj se g. ing. Klopčar enkrat osebno potruditi k železniškemu prelazu na Tyrševi cesti in naj opazuje, koliko ljudi se bo za časa zaprtih zatvornic poslužilo obstoječega nadhoda, pa bo prišel do rezultata, da njegovi podhodi na noben način ne bodo ustrezali svojem namenu, čeprav jih še toliko zagovarja.

O izpeljavi tramvaja po načrtu g. ing. Klopčarja, pa je izrazil svoje mnenje g. ing. Kresnik na drugem debatnem večeru UJIA. Vsa javnost, posebno pa strokovni krogi, so gotovo zelo radovedni kakšna bodo pojasnila, ki jih bo dal ing. Klopčar na svojem objavljenem javnem predavanju.

Glede Bleiweisove ceste trdi ing. Klopčar, da ostane 24 m široka z 2 voziščema. Prosim g. ing. Klopčarja, da analizira ta profil, ker je sicer povsem nejasen in nemogoč. Po moji vednosti znaša razdalja zgradb od roba železniškega jarka na najnižjem mestu 22,30 m, za normalni profil Bleiweisove ceste v obeh legah pa bi potrebovali minimum 25 do 28 m, pri čemer mora ostati nepogobljeno del Bleiweisove ceste same enotirne za enosmeren promet. Iz tega podatka sledi, da bi morali podreti tri novozgrajene štirinadstropne hiše ob Bleiweisovi cesti.

Ing. Klopčarjeva trditve, da moje sklicevanje na Vošnjakovo ulico ni resno, ker da je ta ulica že od nekdaj zaprta za vojni promet, izpčičuje zelo pomanjkljivo poznanje regulacijskega načrta mesta Ljubljane. Ing. Klopčar kot mestni inženjer pa bi ta regulacijski načrt moral poznati. Regulacijski načrt predvideva namreč zvezo Vošnjakove ulice s Kobariško ulico in bi bili ti dve ulici v bodočnosti nekaka razbremenjena cesta glavne prometne žile, to je Tyrševe ceste. Kdor se peča z reševanjem tako važne naloge kot je reševanje ljubljanskega železniškega vprašanja, se pač ne sme ozirati na ozke sedanje razmere, temveč se mora ozreti tudi v bodočnost. Kaj nam pomaga zasila rešitev, če pa že v začetku ne bi zadostovala svojemu namenu.

Na koncu svojega članka z dne 26. julija 1939 se ing. Klopčar sklicuje na razmere zagrebškega kolodvora. »Tudi tam so napadali one, ki so bili za smiselno in realno rešitev, padali so težki očitki, pa je ta zmagala pamet, ostalo je vse pri stari in so napravili le potrebne kolodvorske perone.« Torej, po mnenju ing. Klopčarja, zmagala pamet le tedaj, če ostane vse pri starem. Čemu potem vsi projekti in debate, saj je »ostati pri starem« Klopčarjeva rešitev. Sicer pa je ing. Klopčarjevo zagrebško kolodvorsko vprašanje zelo napačno informiran. Kar so napravili, je bilo rešeno. Zagrebška mestna je obnašala se danes stoji na stališču, da se mora proga dvigniti. Poglobiti se jo tam zaradi talne vode ne more.

Toliko v pojasnilo g. ing. Klopčarju. Zame je stvar jasna. Z ljudmi, ki smatrajo same sebe za najvišji in najmerodajnejši strokovni forum, nima smisla debatirati. Gospodu ing. Klopčarju so vsi ostali nčle, ki »skrivajo« njegov načrt in se ga »boje«, ker je »najboljši«.

Ing. Zmčerski Branko, univ. asistent

Iz Celja

— Pred zaključkom pekovske stavke v Celju Skupina pekarskih mojstrov v Celju ki je doslej odklanjala podpis slehernih kolektivnih pogodb s stavkajočimi pekarskimi pomočniki, je v četrtek dopoldne pristala na podaljšanje dosedanjih kolektivnih pogodb s spremembo, da sme pekarski mojster odtegovati pomočnika ki je prijem na hrani, samo 70 dni in ne več 100 dni na teden. Če bodo stavkajoči pomočniki na to pristali, bo kolektivna pogodba podpisana v ponedeljek. Jasno je, da bo do morali mojstri po doseženem sporazumu takoj sprejeti vse stavkajoče pomočnike zopet v službo in ne bodo smeeli zaradi stavke nikogar preganjati. Stavkajoči pomočniki so sicer zopet nastopili z delom.

— Koncert Godbenega društva poštinih namencev v Celju bo drevi s pričetkom ob 8. v mestnem parku.

— Zaradi organizacije obiska festivala slovenskih narodnih noš v Mariboru je sklical celjski župan za danes ob 18 v sejni dvorani na mestnem poglavarstvu sestanke

zastopnikov vseh kulturnih in nacionalnih organizacij.

— Šoferški izpiti. Pri predstojništvu mestne policije v Celju bodo 24. avgusta ob 8. zjutraj izpiti in vozače motornih vozil iz območja predstojništva mestne policije in iz laškega sreza. Kandidati naj vložijo zadavne prošnje čimprej pri predstojništvu mestne policije v Celju.

— Svečana otvoritev Sokolskega doma v Zalcu, ki je reprezentativna, moderna in zelo lepo urejena stavba, bo v nedeljo 6. avgusta. Ob 8. zjutraj se bodo pričele v Zalcu vaje vseh oddelkov, ob 11. bo razvite naraščajoča prapora, popoldne pa bo svečana otvoritev Sokolskega doma in javen nastop. Zalec se že z vso vsemno pripravila na svoj sokolski praznik.

— Krajevna omladinska organizacija JNS v Celju bo priredila v nedeljo 30. t. m. zjutraj avtobusni izlet v Konjice. Odhod izpred celjskega kolodvora. Vabljeni so tudi starejši člani, da se pridružijo.

— Strupeni plini v greznici so ga usmrtili. Ko je 17letni, v župnišču v St. Pavlu pri Preboldu zaposleni hlapec Ivan Oplotnik v sredo izpraznjeval greznico, so ga v

greznici omanili strupeni plini. Oplotnika so nezavestnega izvlekli iz greznice in prepeljali v celjsko bolnico, kjer pa je v četrtek zvečer podlegel težkemu zastrupljenju.

— Prometna nesreča. V četrtek je padel 29letni lesni manipulant Alojz Drobnič iz Crazmija na cesti pri Velenju z motornega kolesa in si zlomil desno ključnico. Oddalil so ga v celjsko bolnico.

— V celjski bolnici je umrl v četrtek 30letni preužitkarjev sin Alojz Stingl z Drenskega rebra pri Pištanju.

— Svojevrsna nogometna tekma se bo pričela v nedeljo 30. t. m. ob 17.30 na celjski Glaziji. N: zelenem polju se bodo pomerili celjski »speceristi« in manufakturnisti pod gestom »vaga proti metru«. Zablavna tekma bo gotovo privabila mnogo gledalcev.

— Zdravniško dežurno službo za člane OUZZ bo imel v nedeljo 30. t. m. zdravnik dr. D.ago Hočevar v Kolenčev ulici.

— Nočno lekarniško službo ima od danes do vstetega petka 4. avgusta lekarna »P« orlu« na Glavnem trgu.

Jubilejna razstava slovenske obrti

Poročali smo že, da bo od 7. do 16. oktobra v Ljubljani v prostorih ljubljanskega veleposlaništva velika jubilejna razstava slovenske obrti, ki naj prikaže razvoj slovenske obrtne delavnosti ob 20letnici Jugoslavije in 10letnici ustanovitve zaveza za pospeševanje obrti pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Razstava, ki bo pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneza-namestnika Pavla, hoče pokazati kakovost slovenskih obrtniških izdelkov in pokazati kupujočemu občinstvu, da zmora naš obrtnik kvaliteto prav take izdelke po primerni ceni, kakor nekateri mislijo, da jih je še vedno treba uvažati z inozemstva.

Razdelitev blagovnih skupin na bodoči razstavi bo taka, da bo mogel razstaviti vsak slovenski rokodelc svoje izdelke, ki

pa jih bo posebna ocenjevalna komisija ocenila zaradi pripravitelj na razstavo, da bi se s tem omogočilo prikazati samo najboljše izdelke naše domače proizvodnje.

Doslej je se pozivu razstavnega odbora odzvalo veliko število obrtnikov in je večina razstavnega prostora že oddana, gotovo pa je še mnogo obrtnikov, ki so doslej prijavo še oddali. Ker so razstavljalec na razpolago strokovnjaki s tehničnimi nasveti glede izdelave razstavnih predmetov naj se vsi zamudniki nujno javijo z dopisnico, lahko pa tudi osebno, razstavni pisarni, da bodo prejeli vse potrebne informacije. Vse podatke in obvestila daje razstavni odbor zaveza za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI v Ljubljani, Beethovnova ul. 10., pritličje levo, telefon št. 30-88.

Festival narodnih običajev v Mariboru

Dne 5. in 6. avgusta bo v Mariboru velik festival slovenskih narodnih običajev. Festival ima namen vzbuditi čim večje zanimanje za domače narodne vrednote, ki so dokaj naše narodne samobitnosti in pristne domače kulture. S stari narodnimi običaji, ki nosijo vsekoli slovenski značaj, naj prireditev pokaže svetu avtohtonost našega življa na slovenski zemlji. Zato sodi festival med letošnje najvažnejše vsenarodne prireditve.

Podpisana društva vabijo k tej manifestaciji vse svoje članstvo in sploh prebivalce mesta Ljubljane, ki se mora zlasti v sedanjih časih zavedati svojega prvenstvenega poslanstva in svoje častne dolžnosti, kjerkoli gre za skupno narodno stvar.

Vsem udeležencem festivala je odobrena četrtinska vožnja na železnici. Ljubljana pripravlja za nedeljo 6. avgusta t. l. skupen izlet s posebnim vlakom. Prijave za vlak sprejema Zveza za tujski promet. Vse podrobnosti bodo razvidne iz objav v dnevnikih. Zeli se, da se obiskovno udeležje izleta kolikor mogoče v narodnih nošah.

Bran-l-bor: češkoslovenska Obec; Društvo »Bela Krajina«; Društvo prijateljev Slovenskih gor; Društvo »Soča«; Družba sv. Cirila in Metoda; Glasbena Matica; Hubadova župa JPS; Jadranska straža; Jugosl.-bolgarska lga; Jugosl.-češkosl. lga; Jugosl. ženska zveza, sekcija za dravsko panovino; Jugoslav. touring klub; Jugosl. novinarsko združenje, sekcija Ljubljana; Jugosl. profesorско društvo, sekcija Ljubljana; Jugosl. učiteljsko združenje, sekcija za dravsko panovino; Klub Primork; Kmečka zveza; Kolo jugosl. sester; Legija borilskih borcev; Obrtniško društvo Ljubljana; Pevska zveza; Pevsko društvo »Ljubljanski zvon«; Prosvetna zveza; Slovenska krščanska ženska zveza; Slovenska straža; Slovensko planinsko društvo; Sreska organizacija vojnih dobrovoljcev; Strelsko okrožje Ljubljana; U. J. N. Z. B. podružnica Ljubljana; Udruga rezervnih oficirjev; pododbor Ljubljana; Združenje trgovcev; Zveza fantovskih odsekov; Zveza kulturnih društev; Zveza obrtnih društev dravske panovine; Zveza slovenskih obrtnikov; Zveza združenj gostinstvarskih obrtov; Železničarsko glasbeno društvo »Sloga«.

★
Za veliki festival slovenskih narodnih običajev, ki bo v okviru VIII. Mariborskega tedna v soboto 5. in v nedeljo 6. avgusta v Mariboru, je odobrila železniška uprava četrtinsko vožnjo za vse obiskovalce s področja ljubljanske železniške direkcije. Obiskovalci festivala bodo imeli ugodnost četrtinske vožnje le na podlagi posebne legitimacije prirediteljev festivala. Te legitimacije, ki so po 2 din, bodo interesantom od ponedeljka 31. t. m. na razpolago v vseh poslovalnicah »Putnik« v Sloveniji in tudi pri vseh večjih občinah. Legitimacije bo po naročilu razpustila tudi neposredno tujekoprometna zveza Futnik v Mariboru (naročilo je priložiti 2 din v znakom in frankirano kuverto za odgovor). Ugodnost četrtinske vožnje za obisk festivala velja za prihod v Maribor od 4. do 6. avgusta in za povratek iz Maribora od 5. do 7. avgusta. Vsa podrobnejša navodila za ugodnost četrtinske vožnje so razvidna z legitimacijami za festival.

Poziv občinskim upravam

Pripravljalni odbor za prireditve festivala prosi vse občine, naj prosijo zanesljivo najkasneje do torka 1. avgusta na naslov odbora (Maribor, Grad — Putnik) poročilo s podatki, koliko interesentov se je prijavilo za obisk festivala in v kateri smeri vlaki bodo najbrže potovali. Ti podatki so pripravljalnemu odboru neobhodno potrebni, da podvzame pravčasno potrebne korake za ojačenje vlakov odnošno za uvedbo posebnih vlakov. Prva prireditev festivala bo v soboto 5. avgusta ob 17.30 popoldne, druga pa v nedeljo 6. avgusta ob 10. dopoldne. Za obiskovalce festivala iz vse Slovenije je odobrena četrtinska vožnja v Maribor na podlagi posebne za-

gitimacije prirediteljev, in sicer za prihod od 4. do 6. avgusta in za povratek od 5. do 7. avgusta. Občine se naprošajo, naj pripravljajo svojim občanom, da v narodnih nošah obiščejo festival.

Iz škoške Loke

— Polkovna slava. Z velikimi svečanostmi praznuje škojloški l. planinski polk vsako leto 1. avgusta svojo polkovno slavo. Ta dan je bil namreč ta odlični polk formiran. Letos bo ob 10. dopoldne služba božja in rezanje kolača, popoldne bo na vojaškem vežbališču vojska zabava, zvečer pa bo v vseh prostorih Sokolskega doma oficirski družabni večer. Poveljnik polka je polkovnik g. Ivan Markulj.

Prijateljem lepih filmov! Od nedelje do nedelje polna dvorana sokolskega kina je najboljše izpričevalo kvaliteten filmov, ki se vrte v Sokolskem domu. Prav to zaupanje daje vodstvu tudi pogum, da bo sezona, v kolikor se tiče filmov, tudi v avgustu na višini. Tako moremo z zadovoljstvom beležiti, da bodo vrteli v soboto in nedeljo v kinu ruski film »Tamaras«, sijajno delo, ki so mu pomagali do popolnosti hudočestveniki, svetovno znana igralska skupina. Prihodno nedeljo bodo dobili v škojlo Loko epohalno remek delo češke filmske produkcije »Nedolžnost«. Trak je žel povsod soglasno sodb, da je tako lep filmov malo. Ne preseneča potem, da je bilo delo od raznih držav odlikovano. Oba filma moremo prijateljem kina prav toplo priporočiti. Hkrati lahko sporočimo, da bo v kratkem pri sedeh pod galerijo postavljen oder, tako da bo pogled na film povsod lep. Tudi bodo vsi dražji sedeži numerirani, da se odpravijo vse pomote.

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Sobota, 29. julija, katoličani: Marta.

Jutri: Nedelja, 30. julija, katoličani: Abdon.

DANASJNE PRIREDITVE
Kino Matica: Mister Flow
Kino Union: Legija časti
Kino Siska: Vizija Orienta
Kino Siska: Beli eskadron
Kino Moste: Pater Volte
PRIREDITVE V NEDELJO
Kinematografi isti spored.

DEŽURNE LEKARNE

Danes in jutri: Dr. Piccoli, Tyrševa c. 6, mr. Hočevar, Celovška c. 62, Gartsus, Moste, Zaloška c.

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala od sobote ob 8. ure zvečer do ponedeljka do 8. ure zjutraj mestna zdravnica dr. Žitko Jožica, Pletersnikova ul. št. 13-I., telefon št. 47-64.

Ozpod sita

Tujski promet se v Ljubljani najlepše razvija, baje bi se se mnogo bolj, če bi bili za to dani vsi pogoji. Tako n. pr. v Ljubljani ni niti dovolj tujskih sob, kakor priznavajo celo na pristojnih mestih. Baje je bilo pri nas celo več hotelskih sob v dobi postiljovov kakor dandanes.

Vender se nam zdi prav to ugodnost; ne šteti tujci nas obiskujejo prav zaradi tega, ker je pri nas še toliko romantike prejšnjih stoletij, ker civilizacija ne sili preveč niti v hotele. To je vsekakor prednost, kajti mondenih hotelov in drugih strahot moderne časa je dovolj po vsem svetu, čemur se marsikdo rad umakne.

Ne verjame? Nedavno je prišel v Ljubljano tujec iz kulturne evropske dežele, s kulturnega evropskega zahoda. Hotel je najeti sobo v hotelu. Zahteval je sobo brez kopalnice. Toda sobe brez kopalnice niso imele. Tujec je

Kako bi poživili stavbno delavnost

Poleg državne in banovinske podpore za gradnjo zdravih stanovanj je predvsem potreben cenen kredit po zgledu drugih držav, ki so to vprašanje že davno zadovoljivo rešile

Pod tem naslovom sta bila že pred časom priročena v »Slovenskem Narodu« dva članka, v katerih je pisec obravnaval v postev prihajajoča dejstva, za boljše konjunkturo v pogledu gradbene delavnosti v Ljubljani. Ker pa je bilo na koncu teh člankov izrecno označeno, da se tozadevna razprava še nadaljuje, objavljamo naslednji članek, četudi se je malo zakasnil.

Pred vsem moram omeniti, da je imel pisec omenjenih člankov prav, ko pravi, da vlada v Ljubljani v pogledu gradbene delavnosti v primeri z drugimi večjimi mesti v državi stalno trmilo ter da je v našem mestu mnogo premalo stavbnih del, glede na število prebivalstva, obseg mesta, zastarelost celih mestnih četrti, kapaciteto stavbnih podjetij ter število stavbnega delavstva, pa tudi glede na potrebo zdravih, sodobnih zahtevam ustrežajočih stanovanj.

Sprico navedenih dejstev bi bilo potrebno ponuditi, da zasebnikom v pogledu gradbene delavnosti v Ljubljani ni očitati, da bi ne bili storili svoje dolžnosti, zlasti kolikor pridejo v postev nižji sloji prebivalstva.

Ti sloji so bili primorani graditi, če niso hoteli stanovati za plotom, in sicer s kreditom, ki je pri nas tako drag, kakor niti drugje v celii Evropi. Svaj se splošno znano, da so poleg velikih evropskih držav takoj v prvih letih svetovne krize uredile kreditno vprašanje tudi male balkanske države izvzemši Jugoslavijo. Rumunija je v 1.1934 zaščitila svoje dolžnike ter znižala kmetijske dolgovne za 50%, ostane pa se je obrestoval po 4%, dolgovne v mestih pa je znižala za 20 odnosa 25% pri 6% obrestni meri. Točno tako je uredila dolgovne tudi Grčija. Bolgarija je zaščitila tudi že v istem letu vse dolžnike brez razlike pri 7% obrestni meri. Na Češkem in v Italiji je smela biti najvišja obrestna mera za hipotekarne dolgovne 5%. Nemčija je 30. marca 1.1935 votirala s posebnim zakonom 70 milijonov mark za gradnjo malih stanovanj, ob enem pa je dovolila za nove zgradbe tudi razne davčne olajšave. Holandska je vsakemu, ki je gradil svojo hišo, takorekoč darovala 2.000 holandskih goldinarjev, Danska pa je določila za hipotekarne dolgovne 4%no obrestno mero.

Pri nas pa se v tem pogledu ni storilo ničesar, kljub temu, da so to zahtevali vsi stanovi.

Toda vzlic temu je število novih hiš dneva v dan rastlo, kakor goba po dežju. Ne moremo pa trditi, da so storile v pogledu gradbene delavnosti svojo dolžnost v Ljubljani država in banovina, mestna občina pa le deloma, četudi je v to svrhu porabila skoro 60 milijonov din in bi bila lahko ta denar marsikje drugod bolj plodono naložila kakor v stanovanjske hiše.

Možno bi bilo tudi boljše situiranim slojem v Ljubljani očitati, da niso storili v polnem obsegu svoje dolžnosti v pogledu nove gradnje, kajti par desetletje večjih novih vil in palač, ki so last zasebnikov, nikakor ne odgovarja številu Ljubljancev, ki so na glas, da so bogati.

Nikakor pa ne smemo med te pristevati zgradbe, ki so jih gradile zavarovalne družbe in denarni zavodi, kajti za te stavbe se je porabil javni denar, ki je last zavarovalcev in vlagateljev, zato tudi ne nosi nikakega rizika ta ali ona posamezna oseba, četudi ima polnomočje in je bila odločujoča pri gradnji. V Ljubljani so bile zgrajene največje in najdražje stavbe s takim lastništvom. Zato pa tudi teh stavb ne moremo istovetiti s stavbami, ki so jih zgradili posamezniki za denarjem, ki so ga vzeli iz svojega žepa, obenem pa tudi prevzeli nase riziko obrestovanja in amortizacije.

V splošnem bi se za Ljubljano moglo reči, da je bila gradbena delavnost po vojni, kljub našim svojstvenim gospodarskim razmeram v državi, vsaj dobra in zadovoljiva, lahko pa bi bila pri boljši uvidenosti merodajnih faktorjev prav dobra. Saj je bilo v teku dvajsetih let zgrajenih na pomeerju sedanje Ljubljane skoro 5000 novih hiš.

Kakšni ljudje so v pretečni večini zgradili te hiše, nam pa najbolj preprečevalo pove dejstvo, da je skoro polovica teh novozgrajenih hiš pritičenih in do skrajne možnosti obremenjenih s hipoteko!

Ako primerjamo Ljubljano z Beogradom, kjer je bilo od 1.1919 pa do 1.1936 zgrajenih 6573 novih hiš, vidimo, da številčno razmerje prebivalstva med Ljubljano in Beogradom številu novo zgrajenih stavb ne odgovarja enako. V Ljubljani odpade na vsakih 16 prebivalcev po ena nova stavba, ki je bila zgrajena po vojni, medtem ko pride v Beogradu na vsako novo zgradbo po 38 prebivalcev. Če pa računamo skupno vrednost zgradb v Ljubljani in Beogradu, bomo pa dobili sliko, ki bo popolnoma drugačna kakor prva.

Ker so zadnja leta postali v Ljubljani statistični podatki uradna tajnost, ne moremo povedati, koliko je bilo do konca leta 1938 izdanega za zidanje novih hiš, odnosno koliko je njih vrednost. Zadnji tozadevni podatki, ki so bili izdani 1.1935, so izkazovali (seveda v starih mejah Ljubljane) da je

bi bilo potrebno renovirati — če je to tako razumeti — zastarelost celih mestnih četrti in da bi bilo treba regulirati cele mestne okraje po načelih urbanizma in preurejati bi morali začetni zlasti starejše mestne dele, ki bi bili lahko bolj racionalno izrabljeni.

Res je, da nam Ljubljana kaže danes nekako čudno sliko, ki bi se dala primerjati s hišo, ki je dobila nove zunanje zidove, v notranjosti pa je ostalo vse pri starem. Če pogledamo na primer, Zabajak, Florjansko ulico, Stari trg in deloma tudi Mestni trg, kjer je bil še do nedavno tega prostor za ljubljansko elito, vidimo, da v nekaterih hišah stanovanja niti od daleč ne odgovarjajo sodobnim zahtevam niti v estetskem, še manj pa v higijenskem pogledu.

Nasprotno pa so stanovanja v novih hišah v obrobem pasu stare Ljubljane urejena

po najnovejših zahtevah sodobnosti, ki pa se še iz dneva v dan zboljšujejo. Seveda pri tem nastane vprašanje, v koliko so ta stanovanja za povprečne Ljubljance dosegljiva, toda ta vprašanja pridejo v postev samo za lastnike stanovanj in njihove najemnike.

Končno naj še omenim, da si pisec prejšnjih dveh člankov veliko obeta od uvedbe etažne lastnine. K temu je treba pripomniti, da je v finančnem zakonu za leto 1939/40, s § 35. dobil minister za pravosodje pooblastilo, da sme po odobritvi ministrskega sveta, sporazumno z ministrom za zgradbe izdati uredbu z zakonsko močjo o nadstropni in stanovanjski lastnini. Zakaj se to še ni zgodilo, ni znano. Mnenja o koristnosti etažne lastnine bodo zelo različna, zato bomo tudi razloge, ki govorijo za in proti etažni lastnini, obravnavali prihodnjik.

—M. K.

Nekaj grenkih o našem sladkorju

Okrog 150 milijonov investiranega kapitala in 300 milijonov „zaslužka“ letno

Ljubljana, 28. julija

Zadnje čase se naša javnost zopet nekoliko bolj zanima za našo sladkorno industrijo, sladkorni kartel in njegov vpliv na prodajo sladkorja in pridelovanje sladkorne pese. Kakor znano, je bilo lani v naši državi pridelane premalo sladkorne pese, da bi naše sladkorne tovarne lahko proizvedle dovolj sladkorja. Zdad seveda noče nihče prevzeti odgovornosti za to. Nekateri zagovarjajo našo sladkorno industrijo, češ da pri nas ljudje hočejo zvrčiti krivdno na industrijo ter da so takšni napadi zelo popularni, a s tem škodujejo splošnosti, saj naša razvijajoča se industrija zasluži še posebno uvidenost. Toda resni-

splošnosti; skupni državni interesi so tudi nad to industrijo.

Kakšnih posebnih težko naša sladkorna industrija ni nikdar poznala. Do leta 1932. je lahko računala z okrog 3 milijoni gospodinjstev, pomalnikov sladkorja. Zanašala se je lahko na okrog 50.000 kmetov, ki so pridelovali sladkorno peso na približno 30.000 ha zemlje in je prodajala

ponov. Tovarne so prodale povprečno po 70 milijonov kg sladkorja na leto. Vse je šlo gladko, kajti sladkorna industrija je določala, koliko naj pridelovalci pridelujejo pese, kdaj jo naj izkoplajo in prodajajo, in, seveda, kar je glavno, določala tudi cene pese. Ni pa treba še posebej omenjati, da je določala tudi, po čem naj bo sladkor. Nihče drugi pri vsem tem ni imel besede. Nihče se tudi ni skliceval, češ v sladkorno industrijo je investiranega le okrog 150 milijonov din kapitala, a industrija je v svojih dobrih letih samo v enem letu zaslužila tudi po 300 milijonov. Vse to smo pri nas mirno trpeli iz uvidenosti do naše mlade industrije. Nihče se tudi ni spotalnil nad tem, da v tej našli industriji vedre in oblače ljudje, ki nimajo preveč zvenitih jugoslovanskih imen kakor n. pr. Elbogen, Elek, Lederer, Koen, Schwarz... Nihče se ni spotalnil nad tem, da n. pr. Elbogen prebiva v Pešti in si sladi življenje s potovanji po svetu in našim sladkorjem, ne da bi mu bilo treba sploh znati državni jezik.

Sčasom so se v javnost začele prodirati razne govorice o naši sladkorni industriji, ko so se konzumenti začeli nekoliko bolj zanimati, zakaj je pri nas sladkor tako drag. To niso bile same govorice, sčasom je prodirala resnica na dan. Nekaj skrivnostnega je bilo za vsem tem, ko je pogorela zadruga sladkorna tovarna v Starem Svcu. Pogorela je prva zadruga tovarna sladkorja pri nas in posledje ni bilo mogoče ustanoviti več nobene druge. Pred osemimi leti se je neka češka finančna skupina pogajala z Glavno zvezo srbskih kmetijskih zadrug o ustanovitvi zadruga tovarne v Smederevu. Morate vedeti, da so v Glavni zvezi srbskih kmetijskih zadrug organizirani številni pridelovalci sladkorne pese. Preden je pa prišlo do odločitve, je kartel sladkornih tovarn zahteval, naj se ne dovoli ustanovitev nobene sladkorne tovarne v petih letih in sicer s pretravo, da bi mednarodni sladkorni kartel s sedežem v Haagu ne ušli naše sladkorne industrije. Zato pa naj ministrstvo dovoli, da se naš kartel včlan v tem mednarodnem kartelu... Medtem se je ne kin ljudem, ki so imeli velik vpliv v upravnem odboru Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug, posrečilo razdreti pogajanja za ustanovitev zadruga sladkorne tovarne. Njihov vpliv je bil tako močan, da so lahko preprečili še marsikaj. Do ustanovitve sladkorne tovarne ni prišlo, najsi so si nekateri zadrugarji še tako prizadevali.

L. 1932 so člani kmetijskih zadrug pridelali 2.500 vagonov sladkorne pese. Po dolgi in mučni prizadevanjih se je zadrugnikom posrečilo dobiti dovoljenje, da je državna tovarna predelala to peso. Zadrugniki so tako

proizvedli 2.750.000 kg sladkorja. Za 100 dni tovarniškega dela so pa morali plačati 8 milijonov din najemnine (tovarna je bila kupljena za 14 milijonov din). Ko so v kartelu sprevideli, da so zadrugniki nastopili resno borbo s kartelom, so začeli ponujati premije. Nekaj zadrugnikov jih dobi, da so hoteli doseči z izdatnim »mazanjem«, kar ni šlo drugace. Vendar se zadrugniki niso vdali in tudi še leta 1934 se jim je posrečilo predelati svoj pridelek in izdelati 4.600.000 kg sladkorja. Zaradi te akcije zadrugnikov se je sladkor pocenil približno za 2 din pri kg, a sladkorni kartel je zaradi tega utrpel 200 milijonov dinarjev.

To mu seveda ni šlo v račun, kar se je kmalu izkazalo.

Pozneje se zadrugnikom ni več posrečilo dobiti dovoljenja za predelavo sladkorne pese v državni tovarni, a sklenili so pogodbo z zasebno tovarno v Čupriji. To je bilo mogoče, ker so bile zveze med posameznimi člani kartela zaradi uspešnega boja zadrug s kartelom že precej zrahljane. In tovarna v Čupriji je bila finančno najslabša. Toda kartel si je sprico drugega političnega vetra kmalu opomogel in zasebna tovarna 1.1935 ni več hotela predelovati pese zadrugnikom.

Potem so se skušali združiti zadrugarji, pridelovalci pese in zadrugarji porabniki sladkorja. Vse je bilo že pripravljeno in imeli so, da bo 1.1936 še lahko sezidali svojo sladkorno tovarno. Kartel pa ni držal križem rok. Posredni pritisk na kon. zumno zadrugo in zamisel je propadla.

Tudi 1.1936 so zadrugniki, pridelovalci pese, imeli veliko površino polj zasejanih s peso. Pred kampanjo so se obrnili na čuprisko tovarno zaradi predelave pese, glede na sklenjeno pogodbo. Zdad se je pa tovarna uprla ter tajila, da bi bila v zvezi z zadrugniki. Tovarna je tudi odbila odkup pese. Pese ni hotel nihče odkupiti niti predelati. Tako je propadla do 18. januarja. Medtem je kartel ponudil zadrugnikom okrog 3.300.000 din samo za to, da bi pridelovalci pustili peso propasti.

Končno so se zadrugarji dvignili ter odločno zahtevali na pristojnem mestu uvidetv te tež kakor čudne zadeve. Mnogiča kmetov v Beogradu je izvojevala, da so državne tovarne prevzele v predelavo propadajočo peso. Radi zavlačevanja predelave je bilo proizvedenega okrog 1 milijon 850.000 kg sladkorja manj, kakor bi ga bilo sicer. Škoda je znašala okrog 6 milijonov din. To je bilo zadnjik, da so pridelovalci pese predelali pridelek v istih režijs.

Predanostim in lani zadrugniki niso mogli pridelovati pese. Zakaj ne? Sladkorni kartel noče kupovati njihovega pridekla, sami pa ga tudi ne morejo predelati. Zato je bilo tudi lani pridelane premalo pese in letos moramo uvažati sladkor. Od leta 1935 doslej so pridelovalci sladkorne pese, organizirani v kmetijskih zadrugah, v defenzivi. Sladkor se je podražil in porabniki so plačali za kg kartelu okrog 280 milijonov din več kakor bi sicer. Lani je bilo proizvedenega tako malo sladkorja, da bi ga morali zjad na mesec uvažati povprečno po 7 milijonov kg, da bi bile kritje potrebe po njem v vsej državi. Skupno bi morali uvoziti 20 milijonov kg sladkorja.

Po vsem tem naj sodi javnost sama, kako in kaj je z zadevo sladkorja pri nas.

Zopet požig iz maščevanja

V Zgornjem Pijavkem je ogenj uničil dvema posestnikoma kozolce z vsemi letošnjimi pridelki

Krško, 28. julija

Redkokdaj smo zabeležili v enem samem tednu toliko požarnih nesreč, kakor zdaj. Nekaj požarov so zanetile strele, ki so udarjale med nevitilo. Več posestnikom je na Krškem polju strela zanetila gospodarska poslopja. V Zgornjem Pijavkem, mali vasi ob Savi, pa je nastal požar iz drugega maščevanja.

Kakor sodijo, je požigala neka ženska. Najprej je začel goreti kozolec. V njem je imel posestnik Rostohar polna okna pčenic in jetmena ter precejšnjo zalogo letošnjega sene. Čez dan so pripeljali pod kozolec dvojnik tudi 3 vozove pčenic, ki so jo Rostoharjevi namerjali naslednji dan omakati.

Oškodovan gospodar in sosedje so napeli vse sile, da bi rešili kozolec z drugo ceno vsebino. Vse prizadevanje pa je bilo zaman. Kozolec je pogorel z vsem do tal. Istre so vžigale nato še v bližini stoječ kozolec posestnika Janosa Povheta.

Oba posestnika sta udarjena za težke tisočake. Sam Rostohar je oškodovan za 60.000 dinarjev, čolim je bil zavarovan le za 10.000 dinarjev. Z neurečeno Rostoharjevo in Povheto družino občutjuje ves okoliš. Zaradi pomanjkanja krme, ker je zgorela Rostoharju vsa zaloga sene, je moral oddati takoj nekaj glav živine prijateljem v rejo.

Ogenj je bil očitno podtaknjen. O tem so vsi vaščani prepričani. Ko so prišli do gorečega kozolca, so opazili, da gori na dveh mestih, kar je dokaz, da je moral nekdo ogenj podtakniti. Stolica istoče. Vse kaže, da je zalagala ogenj neka slaboumna ženska, ki se je klatila tisti čas po naši okolici.

Ali sem prispeval za sokolski dom v Trnovem?

Slovo vrle sokolske družine

Litija, 29. julija

Litijo je zapustila vrta narodna in sokolska družina vodje zemljiške knjige v p. g. Lojzeta Bizjaka. Gospod Bizjak je služboval skoro dve desetletji pri tukajšnjem sreškem sodišču. Medtem je bil odposlan za nekaj časa v Dolno Lendavo, kjer je bil zaposlen v istem svojstvu kakor pri nas. Nekaj let je služboval tudi v pravosodnem ministrtvu v Beogradu, tam je bil le začasno in se je spet povrnil v našo sredo.

Kakor pred odhodom v Beograd, tako se je tudi potem vse posvetil našemu Sokolu. Ni je bilo funkcije, ki bi je brat Lojze ne poprijel v dobrobit našega Sokola. Vsem nam je bil kristalno čist zgled neomajnega narodnjaka in nesebičnega Sokola. Kot takega smo ga prav vsi cenili in spoštovali. Kljub obilnemu delu v pisarni in kljub nad vse zglednemu življenju, ki ga je posvetil svoji družini, gospej Mariji in hčerki Janji, je našel še vedno dovolj časa, da je vadih tudi sokolsko dečo, nekaj časa pa je vodil tudi knjižnico in sokolsko gospodarstvo. Prav vse dotlej ko je stopil v pokoj in se je poslovil od nas, je bil tudi eden najbolj vztrajnih sokolskih telovadcev, ter je bil zgled discipliniranega telovadca, ki je tudi nastopal na akademijah in javnih nastopih doma in drugod v Zasavju. Prav tak, kakor je bil sam, je bila tudi njegova družina. Našemu Sokolu je posvetil toliko ur kakor nihče drugi: brez najmanjšega upa na kako korist ali sebičnost. Ravnal se je točno po navodilih ustanovitelja Tyrša: »Ne koristi, ne slave! Prav zato je tudi pomagal v vseh ostalih odsekih, kadar smo ga potrebovali, tako pri dramatičnem, pevskem in drugih. Darežljivo je tudi podpiral vse sokolske akcije, prav po svetopisemskem reku: naj ne ve levica, kaj daje desnica!

Gospod Bizjak pa je pomagal tudi pri drugih narodnih društvih. Bil je eden najbolj vnetih planinarjev in ga ni kotička v našem okraju pa tudi izven našega Zasavja, ki bi ga Lojze ne prehodil s svojo družino ali v družbi vnetih prijateljev. Dovolj značilno za njegovo in njegve gospe ljubezen do naših planin je bila njuna poroka, ki sta jo v krogu sokolskih sodelavcev praznovala pod vnožjem Kamniških planin v Stranjah, potem pa je krenila vsa evatovska družina na Kravace in se naprej v planine. Ni bilo proste nedelje, da bi Lojze s svojo družino ne pohitel ali na Sv. goro ali kam drugam. Dolgo časa je držal s svojimi rekord najprijudnejše obiskovalca Tomazinove kočice na Sv. gori. Kot vnet planinar je pomagal seveda tudi v litijski podružnici SPD.

V uradu je g. vodja zemljiške knjige marljivo kakor čebelica in uslužen do vsakogar. Nikogar ni bilo, ki bi se brez uspeha obrnil nanj za nasvet. Zlasti ga bodo pogrešali naši kmečki ljudje, ki so imeli pri opravih z »gruntnimi bukvami« v njegovi osebi skrbnega svetovaleca in podpornika.

Ta dni je stopil g. Bizjak, ki je dopolnil polno službeno dobo, v zaslužni pokoj. Ves mladeniški se je odločil, da se preseli v Kranj, gorenski metropolo. Gori si je kupil hišico, ki bo njegov Tusculum.

V svoji znani skromnosti je Bizjakova družina odklonila sleherni odhodnico, ki bi jim jo Litija iz srca rada priredila in se z dokazi odkritosrčnega prijateljstva zahvalila za vse, kar so Bizjakovi nudili Litiji in litijskim društvom. Sokolsko društvo je pa le našlo priliko, da je na akademiji pred javnim nastopom počastilo svojo drago sokolsko trojico. Bratu Lojzetu je nazdravil sokolski starešina br. Šribar in ga nazval kladivarja litijskega Sokola in mu je izročil knjigo slovenskih dobrovoljcev: »Kladivarji Jugoslavije«. Prekrasno darilo pa je br. Lojze s skromno gesto odklonil. Sestri Mariji so poklonile članice svež šopek zasavskega cvetja. Od odhajajoče male sestrice Janje se je poslovila vsa sokolska deca in se pred razstankom za slovo slikala. Vrli narodni družini želimo v senci gorenskih velikonov najprijetnejše bivanje s pronojo, da se še povrnejo v našo sredo in ne pozabijo prijateljskih vezi, ki so si jih spletli v Zasavju. Srečni in zdravo!

70 letnica okrajne hranilnice v Slovenjgradcu

Dne 1. avgusta bo poteklo 70 let, odkar je bila v Slovenjem Gradcu, središču Mislinjske doline, ustanovljena Okrajna hranilnica, ena izmed prvih hranilnic v bivši Avstrogrski monarhiji. V okrajnem zastopstvu, ki je sklenil prevzeti nase vse stroške ustanovitve pa tudi jamstvo za vlogo novoustanovljene zadruga, so bili zastopani vsi stanovi. Pri naknadnih volitvah v 1876 so prvič zmagali Slovenci in je bil za predsednika izvoljen Barth Ivan, kmalu na to v 1.1883 pa Rogina Ivan, veleposelnik v Podgorju. Za njegovega predsedovanja je bilo predlagano, naj se uvedejo za Slovence tudi slovenske zadolžnice in predlogi za sodišče. Po prevratu je bil izvoljen povsem slovenski odbor z mestnim župnikom in dekanom Al. Čičkom na čelu. Ko so bili 1.1928 razpuščeni okrajni zastopki, je bil imenovan Alojzij Čiček, za gerenta, ki mu je bil dodeljen 11-članski svet. Naslednja zasluzna gerenta sta bila advokat dr. Bratkovič Alojzij in veletrgovec Rojnik Ivan. Od 1.1936 vodi upravo hranilnice gerent Skočič Jakob, mestni župnik in duhovni svetnik v Slovenjem Gradcu.

Hranilnica je takoj ob početku zadobila zaupanje vsega okraja. Vloge na knjižice so stalno rastle in dosegle že ob 25-letnici zavoda 635.900 gld. Tudi vojna vihra ni omajala zaupanja v varnost hranilnice. Vloge so tudi v tem času rastle, prav tako pa tudi v povojnih letih. Najviše stanje vlog je bilo v 1.1931, ko so znašale nad 29.000.000 din. Težke posledice gospodarske krize je občutila tudi Okrajna hranilnica, vendar se ji ni bilo treba poslužiti zakona o zaščiti denarnih zavodov. Vloge je sicer ves čas krize izplačevala v omejenih vsotah, kar pa je ugodno vplivalo na razmah prometa. Zaupanje v zavod je pričelo zopet rasti, vloge in posli so narasli in 1.1938 so se izplačevale že vse vloge v celoti. Ker je imela hranilnica dovolj sredstev, je lahko podeljevala ugodna in cenena posojila. Marsikateremu kmetu, trgovcu, obrtniku in industriju je v težkih časih s cenanim dolgoročnim kreditom na dobo 20 do 30 let in še več omogočila

Ženska hvala

razkroja čez noč nesnago v perilu!

gospodarski obstoj ali njega zboljšanje. Tudi občinam, okrajnim cestnim zastopom, sokolskim in cerkvenim konkurenčnim odborom je dajala najugodnejša dostikrat brezobrestna posojila za npravo javnih del.

Razen tega je darovala raznim kulturnim ustanovam in društvom v letih od ustanovitve do 1.1900 12.188,89 gl., od 1.1901 do 1922 171.880,58 kron, od 1.1923 do 1939 195.753,37 din.

V 1.1895 je pripomogla k dograditvi železnice Velenje—Dravograd z brezobrestnim posojilom v znesku 44.000 gl.

Ko se je sprožila misel za zgradbo bolnice v Slovenjem Gradcu, je podarila v ta namen stavbno parcelo v vrednosti 12.000 gl.

Lani je pomagala izvršiti elektrifikacijo v Starem trgu.

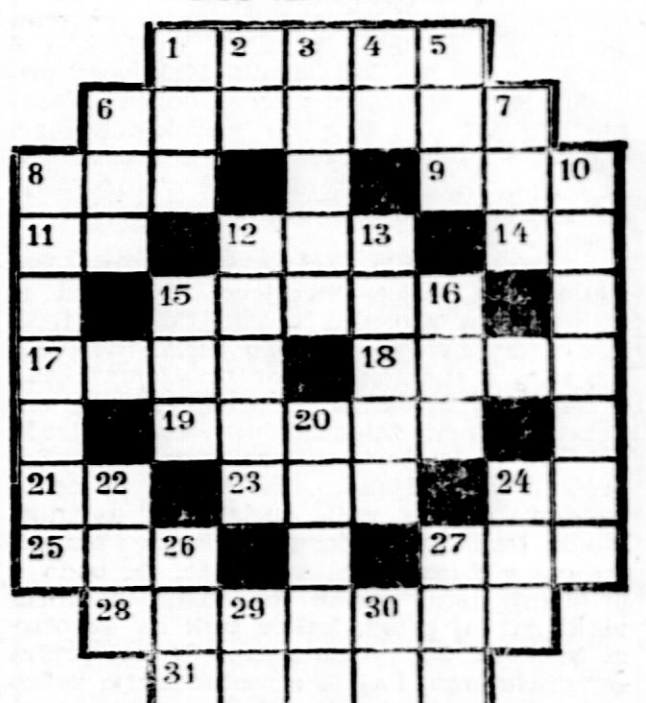
Ne moremo navesti vseh posameznih primerov, lahko pa trdimo, da je okrajna hranilnica v dobi 70-letnega delovanja pripomogla v znatni meri k gospodarskemu in kulturnemu razvoju vse Mislinjske doline.

V tem času se je razvila v močan in ugleden denarni zavod, ki je poleg običajnih hranilničnih poslov bavi tudi z izdajo uverenj, nakupom in prodajo valut in vsemi ostalimi bančnimi posli.

Letos bo, kakor kaže, dosegla doslej najvišji promet. Vloge na knjižice se dvigajo in se bodo lahko podeljevali ugodni krediti. Okrajna hranilnica kot pupilarno varjen zavod, bo tudi v bodoče lahko ustrezala svojemu namenu.

KINO SLOGA, tel. 27-30
Vizija orijenta
Vzhod—zapad! Ali more orientalka postati hči zapada?

Križanka

Pomen besed

Vodovarstvo: 1. stran sveta, 6. visok častnik, 8. del tedna, 9. mesto v Perziji, 11. predlog, 12. števnik, 14. veznik, 15. števnik, 17. drugo krstno ime Komenskoga, 18. gospodarsko poslojje, 19. slovanski apostol, 21. predlog, 23. rastlina nižje vrste, 24. kazalni zaimek, 25. češko in poljsko krstno ime, 27. družinski član, 28. leto, ne prebivališče našega kralja, 31. vrsta vina.

Navpično: 1. sanje, 2. števnik, 3. staroslovanski bog, 4. kem. znak za erbij, 5. huda bolezen, 6. strupena kača, 7. spada h godalu, 8. hrvatski knez, 10. muslimanski prerok, 12. vezana beseda, 13. pomen, 14. danska godna cvetka, 15. prebivališče, 16. prislov kraja, 20. češko mesto, 22. moški glas, 24. veznik, 26. egipčanska boginja neba, 27. ruska reka, 29. kazalni zaimek, 30. kem. znak za barij.

Rešitev križanke, objavljene prejšnjo soboto

Vodovarstvo: 1. ropar, 6. Solohov, 8. bik, 9. vim, 11. ad, 12. jod, 14. da, 15. Sokol, 17. oko, 19. Iki, 21. Mediteran, 22. era, 23. no, 24. repek, 27. ep, 29. ser, 30. ve, 31. red, 33. Koc, 34. Senegal, 37. želod.

Navpično: 1. Rok, 2. ol, 3. Popokatepetel, 4. ah, 5. rov, 6. Šid, 7. Vid, 8. barometar, 10. malinovec, 12. Jo, 13. do, 15. sodar, 18. trik, 18. ker, 20. Kal, 25. es, 26. Er (erbij), 28. pes, 30. vol, 32. dež, 33. kad, 35. ne, 36. go.

ZVOCNI KINO SOKOLSKI DOM
V ŠIRKI — Telefon 41-79.

Remek delo filmske umetnosti. Ta film je dobil prvo nagrado na bienali v Benetkah

Beli eskadron

Predstave: danes ob 1/2 9. uri, jutri ob 5., 7. in 9. ter v ponedeljek ob 1/2 9. uri

V torek pride:
Silly revija
Film risanih šal v naravnih barvah

Egiptska sfinga je spregovorila

Arheologi odkrivajo njeno tajno — Zanimive ugotovitve slavnega egiptskega arheologa dr. Selima bega Hassana

Egiptska sfinga po odkopu

Po dolgih stoletjih molka, ki je prišel že v pregovor, je izpregovorila velika sfinga, stoječa v puščavi pri piramidah blizu Gizeh. Odkrila je svojo tajno. Prav za prav bi morali reči, da je sfinga spregovorila, kajti izkazalo se je, da je to moški kip. Toda navada je železna srca in tako govorimo o ženski osebi, čeprav vemo, da ni to povsem točno. Raziskovalci dvigajo zavest skrivnosti, ki so dajale priti najdavnnejših egiptovskih časov sijaj vzvišenosti nad vsem posvetnim. V legendah se je trdilo, da je sfinga stala že v začetku sveta in da bi mogla edino ona odkriti tajno vsega življenja. Nova odkritja so nam pa skoraj točno pokazala njeno starost in zdaj vemo tudi mnogo o njenem izvoru. Ker to ni filmska zvezda, niti kokota, se ni treba bati, da bi izgubila v občudovalčevih očeh svojo privlačnost, če pride na dan njena starost in tajna njenega nastanka.

Delo faraona Heferna

Tajne okrog sfinge je pojasnil prof. Selim beg Hassan s kairske univerze, najslavnejši egiptski arheolog, ki pripravlja zdaj obširno knjigo o dveh letih svojega dela na izkopavanju okrog sfinge v Gizeh. Dr. Hassan dokazuje, da je sfinga za ključno delo obširnih del, ki jih je započel na gizeškem pokopališču kraljev faraon Hefern.

Faraon Hefern je moral zaostati za svojim bratom Keopom v gradnji piramid. Noben faraon ni prekosil Keopovega rekorda v ogromnem delu. Toda Hefern je vendarle dal svoji piramidi obliko, kakor da je višja, in sicer s tem, da jo je postavil v višjo lego in po vseh pritliklinah, ki jih je zgradil okrog svoje grobnice, je pripravil dramatičen vrhunec dela s postavitvijo velike sfinge.

4500 let star kip

Prof. Hassan prihaja do zaključka, da je bila sfinga zadnje delo Hefernovih zgradb na pokopališču. To pomeni, da je bila postavljena tik pred letom 2700 pr. Kr., da je torej stara 4500 let. O Hefernu trdijo zgodovinarji, da je vladal približno od leta 2766 pr. Kr. Kako dolgo je vladal, je sporno. Ker je za postavitev piramide sam nekaj metrov nižje od Keopove, dalje več hramov in še sfingo, meni dr. Hassan, da je malo verjetno, da bi bil začel svoje ogromno kiparsko delo pred letom 2750. Najbrž je za začel nekaj let pozneje. Čeprav torej ni datum postanka povsem točen, je vendar glede na veliko časovno razdaljo zadovoljivo približen. Ogromno delo v puščavi je v vseh časih privlačilo mnogo prebivalcev in že v starem Egiptu je bilo deležno oboževanja.

Modri pisar Mel

Pesek okrog sfinge je še zdaj odkril raziskovalčevim očem dokaze. Severno od sfinge je odkopal prof. Hassan ploščo, na kateri je 31 podob človeškega ušesa. Pozneje je našel še 9 takih tablic in moral je iskati odgovor na vprašanje, zakaj so staroveški občudovalci in častilci sfinge polagali k orjaški sfingi vprav podobo ušesa. Prof. Hassan domneva, da so pobožni Egipčani že v pradavnih časih romali k sfingi, kjer so strmeli nad njenim veličanstvom in žrtvovali tablico s podobo ušesa.

— Kaj razumeš? —
— To s kranjsko specialiteto seveda! Nog si nisi umil, pečka! —
— No... In...
— In, in!... Še vprašuješ! —
— Kako ne bi, — sem pomislil. —
Kakšno zvezo naj imajo moje noge s kranjsko specialiteto?... Specialitet je mnogo, nekončno mnogo! Skoti so skopuh, Italijani jedo radi makarone, Hotentoti misijonarje, Kitajci gnla jajca... specialiteta, specialitete!!! Specialitet je mnogo in tudi Kranjci jih imajo nekaj! V prvi vrsti recimo veliki rdeči dežnik, vulgo marelja, potem nočni pretep s koli, vulgo biks... in nemara še kaj, — toda kaj ima to skupnega z mojimi nogami?! Z mojimi palcem? —
V Lojzetu je spet zakrúhlo. Očupnejše kot prvič. Nič več ni čakal. V hipu je bil samaj na hodniku.

Molk.
— Tako držiš besedo, — mi je očital Derinko.
— Kaj pa je tako hudega, če si enkrat... enkrat samkrat nisem opral nog, — sem se opravičeval.
— Saj vidiš, — je namignil z glavo proti Lojzetu, ki se je vrnil opotekajočih korakov.
— Kdo te je silil grizeti? — sem vprašal.

— Sanjalo se mi je...
— Sanjalo se mi je, — je povzel Derinko. — In ni čuda, da se mi je. Noge ti dehtijo kakor dobršna porvija... kaj porvija?... kakor celo skadišče histega zolja!
— Pa še klobasa se je kadila na njem, — je pojasnil Lojze že nekoliko umirjen, — tako lepa klobasa, da so se mi počele sline in sem kar hlastal po njej...

božanstvu, čigar simbol je bila sfinga. Božanstvo je bilo daleč in težko je bilo obratovati se k njemu z molitvijo neposredno, pač je pa lahko romar zašepetal svojo molitev v uho, upodobljeno v kamnu, ki ga je držal v roki, in to tablico je položil božanstvu k nogam, ali pa jo je zakopal v pesek. Po nadnaravni zvezi je moglo božanstvo uslišati molitve, zašepetane v simbolično uho, in odgovoriti na njo.

Plošča z 31 uhlji to razlago potrjuje. Na nji je namreč razen uhljev podoba pred sfingo kliččega in molečega Egipčana, pod njim pa napis: Hor Em Akhet! kar pomeni: Veliki bog, usliši me! Hor Em Akhet pomeni Horus na obzorju. Tako so nazivali Egipčani sveto simbolično sfingo. Tvorec kamnite plošče pa tudi na svojo lastno reklamo ni pozabil. Na plošči je namreč pripisal: Izdelal modri pisar Mel.

1500 mrličev

Faraon Hefern je gradil svoje ogromno pokopališče po temeljitim načrtu. Na to kažejo izkopanine v pesku. Najprej je najbrž zgradil piramido, in sicer blizu Keopove. Tradicija je zahtevala, naj bo pri piramidi zgrajen tudi hram. Vanj so se po faraonovi smrti in pokopu v piramidi naselili svečeniki, ki je bila njihova naloga nositi mrtvemu kralju jedi, pijače in obleko. Potem je moral zgraditi Hefern votivni hram, kjer bi se moglo ljudstvo klanjati njegovemu spominu. Votivni hram je moral biti blizu naselbine, ki je nastala pri pokopališču. Gizeško pokopališče je bilo na planoti. Sčasoma je nastalo tu mesto, kjer je bilo pokopanih 1500 kraljev, plemičev in članov njihovih rodbin. V bližnji dolini je bila naselbina živih. Tu so gradili faraoni svoje nižinske hrame za ljudske pobožnosti.

Najstarejši cestni podvoz

Ko je gradil Hefern po svojih načrtih, je nastajala ena zgradba iz druge. Hefern je videl v duhu množice, kako romajo v hram in moral je rešiti tudi prometni problem. Dr. Hassan je odkril cesto, s katero je zvezal faraon Hefern hram v dolini s hramom pri piramidi. Ta cesta je bila deloma že pod debelo plastjo peska, hlovdov in ruševin. Na nekaterih krajih pa komaj en meter globoko. Tu so bili prav za prav trije cestni pasovi, široki okrog 25 m in dolgi od trama do trama blizu 100 km. Srednji pas je bil določen za svečenike in verske procesije, navadni romarji so pa hodili po stranskih pasovih. Faraon Hefern je pa zgradil tudi podvoz na kraju, kjer se je njegova cesta križala s Keopovo. To je najstarejši cestni podvoz na svetu.

Faraonov spomenik

Ko je bilo vse to v faraonovo zadovoljstvo dograjeno, je ostal samo še en estetski problem. Blizu piramide je bil velik skalni blok, ki je kazal pogled na Heferno piramido. Hefernu ali enemu izmed njegovih graditeljev je šinila v glavo misel, da bi mogla biti prav ta naravna skala edinstven spomenik in tako je nastal načrt sfinge. Eden izmed vzrokov, zakaj je dr. Hassan prepričan, da je bila sprožena ideja sfinge šele kot zadnji del Hefernovih gradenj, je ta, da je jarek, izkapan ob Hefernovi višji ležeči cesti za odtok vode ali nesnage od žrtvenika v hramu odvajal vodo vprav v nekakšno vdolbino okrog sfinge. To bi ne bilo mogoče, če bi bili graditelji že takrat ob gradnji ceste računali s tem spomenikom, kajti sfinga je bila kraljevski in sveti simbol.

Dr. Hassan dalje trdi, da je sfingino obličje prav za prav Hefernov portret. To, da govorimo o sfingi v ženskem spolu, je zamenjava egiptске sfinge z grško, slovečim vprašanjem o človeku. Velika egiptska sfinga ima levje telo in simbolizira kralja v njegovi božanski vlogi solnčnega boga Ra. Egipčani so združevali leva s svojim češčenjem boga solnca.

Hefernova piramida s sfingo

Starost sfinge

Fantastična postava s levjim telesom in človeško glavo ni novo Heferново verško odkritje. Tudi v Egiptu so bile sfinge že v časih, ko so gradili piramide, stara, znana stvar, samo da so bile majhne. In že 2000 let po Hefernu so upodabljali Egipčani svoje kralje v postavi sfinge. V Medinet Habu so nedavno izkopali celo vrsto manjših sfing, ki jih smatrajo arheologi za galerijo portretov dinastije Ptolomejev. Nihče pa ne more določiti v tem verskem upodobljenju posrednih članov dinastije, niti Kleopatere same. Egipčanom ni šlo za podobnost pri oficelnem in verskem kiparstvu, za presojo dela so imeli drugo merilo. Dr. Hassan domneva, da vemo zdaj o sfingi več, nego so vedeli tisti, ki so jo ustvarili. Poznamo namreč vsa njeno pestro usodo, kakršne se njeni tvorci najbrž niso nadejali.

Občudovalci, romarji in pobožni čestilci so jeli romati k sfingi najmanj več stoletij pred Tutankamnovno vladjo. V 16. stoletju pred Kristusom je en romar že pustil beležko o svojem posetu. Takrat je že gledalo orlopo okamenelo obličje nad tisolet let v puščavo. Tisočletje je zapustilo na njem sledove. Tutmes IV., ki je vladal Egiptu okrog leta 1400 pr. Kr., je dal sfingo restavrirati. Baje mu je bilo to naročeno v sanjah. Arheologi so dolgo dvomili, da bi bilo na prvi restavraciji v Tutmesovi dobi kaj več od legende, pa so našli o tem oficelno beležko na tablici.

Najstarejša mumija

Zdaj je okrog sfinge najzanimivejše nahajališče starih spomenikov. Dr. Hassan je našel na Hefernovem pokopališču najstarejšo egiptsko mumijo, kar jih poznamo doslej. To so ostanke žene enega izmed glavnih Hefernovih dvorjanov. Umrla je na porodu. Preden so odkrili to mumijo, so arheologi domnevali, da se je pričelo mumificiranje v starem Egiptu mnogo pozneje. Po načinu mumificiranja te žene pa sklepajo, da segajo začetki mumificiranja še daleč nazaj pred Heferno dobo.

Kip faraona Heferna

Turška tarča in Napoleonov spomenik

Egipčani so bili vajeni sfing, toda napram tej prastari orjaški čuvarji piramid so pozabili na njen izvor in iskali v nji skrivnostne pomen. V časih, ko je postalo romanje k nji že običaj, so videli v nji Hor Em Akheta in molili so ga. V poznejših stoletjih so se pojavile govorice, da je sfinga votla in da je morda v nji faraonov zaklad. Tako so nekdo tudi iskali zakladov poskusili najti skriti hodnik in izvtrali so v glavo luknjo tako, da lahko človek zleze v njo do ramen. Arabci v srednjem veku so nazivali sfingo »oče groze«. Turki so pa nekdo streljali v njeno obličje s topovi. Napoleonovi vojaki so hoteli kame-nito obličje premodelirati, da bi postala sfinga spomenik njihovega cesarja. Začeli so bili na tem že delati, pa se je baje med delom nenadoma odlomil kos kamenitega uhlja in zgrmel na tla s takim trščem, da so delo opustili. V tem so namreč videli slabo znamenje.

Naskok na Himalajo

Trije münchenski plezalci Schmaederer, Paidar in Grob, ki so nedavno prvi priplezali na vrh himalajskega gorskega orjaka Tent Peak, katerega so zamen naskakovali že mnoge ekspedicije, poročajo iz Singkikina, da hočejo naskočiti še vrh Twinsa. Tudi na to goro v himalajskem pogorju se ni stopila človeška noga. Nemški plezalci so jo sicer že naskočili, toda morali so kreniti nazaj, ker je prihrumel znani monsuni in prinesel nepričakovano poslabšanje vremena.

Plezalci so prišli v glavno taborišče, iz katerega so pripravili končni naskok na

vrh. Toda ledniki so bili mnogo nevarnejši kakor so se zdeli predlanskim. Zato so sklenili nemški plezalci vzeti s seboj na zadnjo etapo plezalne ture nosača. Plezanje je bilo čedalje težje in ko so naenkrat nastali silni snežni meteži, so se morali odločiti plezalci za povratek preko divje razpoke, ki se ji v normalnih razmerah ple-

zalci sicer izognejo, ki jim je pa zdaj nedila dobrodošlo zavetišče pred viharjem. Končno so se prebili izprani do taborišča, od tod pa na najvišje ležečo naselbino na tibetskimi mej. Tam hočejo počakati, da se monsuni poleže, potem bodo pa znova naskočili vrh Twinsa.

Vorošilov o ruskem letalstvu

Rusija ima zdaj okrog 8200 bojnih letal, ki lahko naenkrat dvignejo v zrak 6000 ton bomb

V začetku marca je na kongresu ruske komunistične stranke vojni komisar maršal Vorošilov poročal o sedanjem stanju ruske armade. Samo po sebi je umavno, da je mnogo govoril o ruskem letalstvu. Vorošilov je primerjal letalstvo iz l. 1934 z današnjim, t. j. obravnaval je razvoj letalstva v zadnjih petih letih.

Osebe ruskega vojnega letalstva se je v zadnjih petih letih pomnožilo za 138%. Število letal je naraslo za 130% in je danes več kot podvojeno v primeri z letom 1934. Natančneje števila iz razumljivih razlogov maršal ni navedel, pač pa se da s primerjanjem drugih podatkov lahko ugotoviti, da jih ima Rusija okrog 8200. V KS izražena sila motorjev se je povečala za 213%, kar bi znašalo 7.900.000 KS.

Vorošilov je govoril dalje o izdelavi posameznih novih tipov letal ter pripomnil, da je pri novih nočnih bombnikih hitrost povečana za 88%, akcijski radij pa za 61%. V zadnjih petih letih se je razmerje med posameznimi tipi ruskih bojnih letal zelo izpremenilo. Zgradili so mnogo več težkih bombnikov in lovskih letal, medtem ko je število zgrajenih lahkih bombnikov in izvidniških letal relativno mnogo manjše. Tako so znatno povečali udarno silo celokupnega ruskega letalstva.

Tudi nosilna moč letal je z 208% skoraj potrojena. L. 1935 je lahko rusko zračno brodogojstvo dvignilo 2000 ton bomb, danes pa lahko pri enem edinem poletu dvigne v zračne višave 6000 ton bomb.

Vorošilov se je v svojem govoru zavedal, da s suhoparnimi statističnimi podatki ne bo zadovoljil svojih poslušalcev, med katerimi je bilo mnogo laikov, ki so se la- bo poučeni o stanju ruske armade, izražene v številkah, pa je zato razumljivo povedal, da ima rusko bojno letalstvo poleg lovskih letal še druga bojna letala, s hitrostjo nad 500 km na uro in se lahko dvignejo 14.000 do 15.000 m visoko. Kot primer, kako daleč lahko lete, je navedel primere daljnih poletov ruskih letalcev v Ameriko in v Vladivostok na Daljnem vzhodu.

Nadalje je Vorošilov omenil stanje letalskega osebja. Zanimivo je, da se je število letalskih inženjersko tehničnih strokovnjakov pomnožilo za 801%, dočim se je število vsakega letalskega osebja pomnožilo le za 148%. Za izobražbo letalcev in letalskih strokovnjakov skrbi 32 letalskih šol in letalskih tehničnih zavodov. Komu-

Še enkrat Stavisky

V Parizu se pripravljajo zadnje dejanje škandala v zvezi z znano afero finančnega pustolovca Staviskiga, ki je dvignila pred leti toliko prahu. Šlo je za stamilonske sleparije in preiskava je dognala, da so bili zapleteni v afero visoki gospodje francoskega političnega in finančnega sveta. Zdagre za javno dražbo draguljev, okrog katerih je bil nakupil Staviski pravi nebotičnik finančnih sleparij. Dragulji so bili shranjeni v Francoski banki, toda upnike čaka samo novo razočaranje, kajti dragulji imajo le neznaten del tiste vrednosti, ki so jim jo pripisovali.

Staviski si je izposodil v zastavljalnici v Bayonu 13 milijonov, v Orleansu pa tudi več milijonov, a dragulje so cenili samo na 3 milijone frankov. Nekaj je bilo priznanih za zasebno lastnino sleparjeve žene Arlette Staviske, o drugih se pa dvomi, če jih bo mogoče v doglednem času za primerno ceno prodati. Zastavljalnici v Bayonu in Orleansu, ki poslujejo z javnim denarjem, morata zato praktično opisati vse svoje terjatve napram Staviskemu, ki si je končal življenje, ko je hotel pobegniti, pa so ga zadržali. Življenje si je končalo tudi več visokih gospodov iz francoskega političnega in javnega sveta, zapletenih v sleparije Staviskige.

Z jadrnico čez ocean

V ribiškem pristanišču Newlynu na cornwalski obali v jugozahodni Angliji se je zasedrila te dni jadrnica »Girl Catherine«, 7-tonska ladjica, ki se je pa dobro obnesla na dolgi plovi. Njen lastnik 55-letni Frank Edvard Clark iz Portsmoutha je na nji dvakrat preplul Atlantski ocean. Prevozil je nad 10.000 morskih milj. Clark je krenil na morje sam in niti pomožnega motorčka ni imel. Njegova jadrnica je dolga 9 m, torej za ocean prava orehova lupina, je pa zelo dobro zgrajena. Na pot je krenil Clark lani 23. septembra iz Southamptona in 10. decembra je prispel do Kube. Blizu Bahamskih otokov je malo manjkalo, da ni zaglavljen v viharju, ki je divjal teden dni.

Na Kubi je je čakala nova pustolovščina. Bil je aretiran in obdolžili so ga piratstva, ker ni mogel dokazati, da je jadrnica res njegova. Valovi, ki so mu bili ladjico precej zdelali, so odnesli tudi njegov

nistična stranka in mladinska organizacija Komsohol sta v te šole poslali 20.000 svojih članov.

O aktivni in pasivni letalski obrambi je Vorošilov izjavil, da se je število protiletalskih topov povečalo za 283,3%, višina, ki jo doseže izstrel, pa za 60%. Grajal pa je pasivno obrambo in za njeno pomankljivost obdolžil krajevno civilno prebivalstvo, ki se za pasivno obrambo ni dovolj zanimalo. Svetoval je, da se s smotnim in energičnim delom zamujene popravi.

Na kraju svojega poročila je Vorošilov pohvalil delo obrambnih organizacij, predvsem Osoavihiam in prometno letalstvo. Osoavihiam je z izobrazbo letalskega narasčaja in poučevanjem prebivalstva v letalskem pogledu mnogo doprinesel k važnim pripravam za primer vojne; prometno letalstvo pa je ustvarilo letalske in materialne rezerve.

Tako pred javnostjo podano poročilo seveda ne navaja točnih podatkov in številk. Vendar na podlagi teh podatkov lahko s potrebno previdnostjo delamo zaključke, če se okoristimo še z drugimi viri in si tako ustvarimo približno sliko o sedanjem ruskem letalstvu.

Živali, ki izpreminjajo barvo

Že Aristotel je poznal posebno lastnost nekaterih živih bitij, ki znajo izpreminjati barvo. Opisal je zelo podrobno, kako se izpreminja barva ploščatega telesa po tem, na kakšnem dnu počiva riba. Neobičajna sposobnost kameleona, prilagajevati se okolici, je prišla v pregovor. Tudi nekateri polpotnejši mehkužci so pravi šampioni v izpreminjanju barve svojega telesa. Zdagre poznamo tudi že vzrok te čudovite živalske sposobnosti. V koži take živali so posebne celice, zване hromatokoni ali nosilke barvila. Te celice se krejijo, razteza, jo ali celo selijo po množini izločka žlez za notranjo sekrecijo, ki jo obvlada količina svetlobe, prestržene z živalskim očesom.

Tu gre baje za neposredni kvantitativni odnos med količino dojemane svetlobe in izpremenbo barve telesa pri živalih. To je ugotovilo nedavno dr. F. Summer iz Cripsovega oceanografskega zavoda. Dokazal je to z zanimivim poskusom: Več mesecev je redil ribe v posodah, ki so imele dno v črni in beli barvi ter v treh odtenkih, med njimi tudi v sivem. Potem je preiskal pod drobnogledom množino barvila v ribji koži iz posodnih akvarijev. In res je ugotovil, neposredni odnos med količino kožnega pigmenta in svetlobnim okoljem, v katerem so ribe živele. Drugi ameriški raziskovalec dr. Smith z medicinske fakultete v Marylandu se je prepiral, da ohranijo luske svojo sposobnost izpreminjati barvo še več ur po tem, ko smo jih že ločili od ribjega telesa in da se prilagode barvi raztopine, kamor jih položimo.

KADAR ORJAK POČIVA

V cirkusu vpraša mlad artist, če bi mogel dobiti službo.
— Kaj pa znate?
— Orjak sem.
— Kaj, orjak? Saj ste vendar srednje postave.
— No, seveda, toda zdaj ne delam. Jaz nastopam šele zvečer.

STARA PRAVICA

V kaznilnico sprejemajo novega kaznjenca. Mož je nekam v zadregi in težko spravi iz sebe prošnjo:
— Prosim, gospod paznik, ali bi mogel dobiti številko 493?
— Celico 493?
— Da.
— Zakaj bi pa radi prav to celico?
— Veste, nagib je malo osebnega značaja.
— Toda, jaz ga moram poznati.
— Če že mora biti, vam pa povem: V tej celici je sedel moj oče.

Srečke so dospele.

Glavno zaključno žrebanje državne razredne loterije V. razreda 33. kola se prične 12. avgusta in bo trajalo do 9. septembra. V tem razredu bo državna razredna loterija izplačala svojim igralcem 56 milijonov 946 tisoč dinarjev.

V interesu vsakega naročnika je, da srečke pravočasno obnovi. Na razpolago je še tudi velika izbira srečk za nove naročnike. Ne zamudite prilike — nabavite si srečke čimprej! Tudi Vas čaka sreča. V najprejnejšem slučaju lahko zadenejo na eno srečko 3.200.000 din. Srečke bodo novim naročnikom naprodaj ves čas med žrebanjem, dokler bo trajala zaloga.

Cena srečk v petem razredu: 1/1 1000.— 1/2 500.— 1/4 250.—

Priporoča se Vam glavna kolektura državne razredne loterije

„VRELEC SREČE“

ALOJZIJ PLANINSEK, Ljubljana

Beethovnova 14. Telefon 35-10

Nemčija — Jugoslavija 1:1

Teniške tekme za Davisov pokal

Zagreb, 29. julija

Do zadnjega kotečka so včeraj napolnili gledalci teniški stadion na Šalati, ko se je začelo finalno tekmojenje za Davisov pokal med Nemčijo in Jugoslavijo. Srečanje obeh najboljših teniških držav v Evropi naj bi odločilo, katera izmed njih bo zastopala stari svet nasproti Avstraliji. Je to že tretja tekma med Nemčijo in Jugoslavijo in je dvakrat zmagala Nemčija. Ali bo Nemcem tretjič uspelo osvojiti si prvenstvo evropskega pasu?

Prvi dan tekmojenja se je končal, kakor se je pričakovalo, neodločeno. Obe strani sta dobili po eno točko. Puncet je gladi porazil neizkušeneja Göpferta, Henkel pa tudi ni imel preveč opravka s slabim Mitičem.

Igra med našim prvakom Puncetom in Nemcem Göpfertom se je začela točno ob 14.30. Puncet je v začetku iskal pri nasprotniku slabe strani in se je zaradi tega Göpfert še kolikor toliko uveljavil. Vodil je 1:0, nakar je Puncet brez napake izenačil. Tako je šlo vse do 3:2 za Nemca. Zdj pa je začel naš najboljši igralec neusmiljeno pošiljati žoge na Göpfertov backhand. Od začetka igre ni še preteklo 20 minut, pa je že bilo 6:3 za Punceta. V drugem setu je bil položaj še slabši za neizkušeneja Nemca, ki je prvič igral v tako važni tekmi. Pri stanju 2:0 za Punceta je Göpfert zmanjšal na 2:1, kar je bil obenem poslednji njegov game. Naš prvak je s lahko odnesel set s 6:1, tretji pa celo s 6:0 in s tem je beležila Jugoslavija prvo točko. Igra je trajala 50 minut.

Ob 15.40 sta nastopila nemški prvak Henkel in naš Mitič. Začetek je bil za našega zastopnika porazen. Splošno se je sicer pričakovalo, da bo Henkel zmagal, vendar so bili vsi prepričani, da bo nudil Mitič več odpora. Bil pa je tako slab nasprotnik, da je zapustil znatno slabši vtis kakor Göpfert. Henkel je naglo nabiral game za gamesom in že je bilo 6:0. Tudi v drugem setu se položaj ni spremenil. Pri stanju 4:0 je sicer Mitič dosegel game, a je tudi ta set pripadel Henkelu s 6:1. Šele v naslednjem setu se je Mitič popravil. Henkel ni dobro serviral, zlešti pa je delal napake na mreži. Mitič je vodil 3:1, nakar je Henkel izenačil. Spet je Jugosloven dobil dve točki — večkrat je imel srečo, ker se je žoga zvalila preko mreže na Henkelovo polovico. Set je končno pripadel Mitiču s 6:4. Henkel je imel popolnoma ožnoje hlače in jih je v odmoru zamenjal s kratkimi. V četrtem setu je Mitič delal nepotrebne napake. Po stanju 1:1 je Henkel dobil svoj servis in nato še Mitičev — po zneje se je pokazalo, da je bilo to odločilno. Po 3:1 za Henkla sta nato oba doledno izgubljala svoje servise končno pa je zmagal Henkel s 6:4 in je torej s skupnim izidom 6:0, 6:1, 4:6, 6:4 pridobil Nemčiji točko in stanje izenačil na 1:1.

Danes se bo tekmojenje nadaljevalo z doubleom. Za Nemčijo nastopita Henkel in Menzel, za Jugoslavijo pa Puncet in Kukuljević. Igra se bo začela ob 15. Ljubljanski radio bo današnja in jutrišnja igro prenašal, vsakokrat z začetkom ob 16.

Jugoslov. derby na Cvenu pri Ljutomeru

Propozicije te velike revije konjskega sporta v naši državi

Ljutomer, 27. julija

Derby-meeting, ki se bo vršil v nedeljo 13. in na praznik 15. avgusta 1939 na dirkališču Cven pri Ljutomeru ima sledeči program:

Zaključek prijav: Sobota, 5. avgusta ob 12. uri. Prijavno mesto: Zitec Franc, Ljutomer. Prijavnina se nakazuje istočasno s prijavnico, sicer je ta neveljavna.

Pregled konjev se vrši v nedeljo 13. avgusta ob 14. uri na dirkališču Cven.

SPLOŠNE DOLOČBE:

1) Dirke se vršijo po določilih kasaških dirkalnih pravil. Vodstvo dirke ima pravico dirko tudi po prijavnem zaključku odpovedati oziroma prekiniti. Razpisane nagrade so obvezne.

2) Vsake razpisane dirke se morajo udeležiti vsaj štirje starterji raznih posestnikov, sicer se dirka ne vrši.

3) Višina dobitkov se nanaša samo na pred začetkom tega meetinga pridirane zneske.

4) Nagrade, zmage in pogoji pri enovprežnih dirkah tega meetinga se ne upoštevajo pri dvovprežnih dirkah tega meetinga in obratno.

5) V maksimalnem dodatku meetingski dodatek ni vstet.

6) Pri dvovprežnih dirkah se smejo rabiti samo vozovi s štirimi sedeži.

7) Vsak vozač, ki se s svojim konjem udeležuje dirk, mora biti v posesti vozovne izkaznice Centrale. To izkaznico morajo

vozači še pred začetkom dirke zahtevati od dirkalnega vodstva.

8) Najkasneje eno uro pred začetkom dirk morajo udeleženci pri dirkalnem vodstvu prijaviti svoje konje na start za vse dirke.

9) Od razpisanih nagrad se odtegne 3% kot pristojbina za uporabo dirkališča. (Od Derby-nagrade se ta pristojbina ne odtegne).

10) Ob priliki prijave se mora v prijavnicih brezpogojno navesti tudi barva dresov.

11) Zunanji vozači se smejo, sicer ne in slama brezplačno na razpolago na Moti.

1. DAN

13. avgusta 1939

1. DIRKA ZDRUGE ZA VZREJO ZBREBET

Din 1000.— (500, 250, 150, 100). Enovprežna dirka za 2-letne jugoslovanske konje. Proga 1400 m. Popusti: Konjem kmet-ske reje 20 m, dodatki: žrebem 20 m. Vloga din 20.—

2. DIRKA GOSPODA MINISTRA FRANCA SNOJA

Heat vožnja. Din 3000.— (1700, 700, 400, 200). Enovprežna dirka 2 do 3 za 4 do 12-letne konje vseh krajev. Proga: 1600 m, distančni drog 160 m. Popusti: maj-den 20 m, konjem, ki so leta 1939 dirkali in niso zmagali 20 m. Dodatki: osnova din 5000.— za vsakihih din 5000.— do 20.000.— in od tu naprej za vsakihih nadaljnjih din

20.000.— 20 m, maksimalno 140 m. Vloga din 60.—

3. DIRKA SRESKEGA KMETIJSKEGA ODBORA LJUTOMER

Din 1800.— (1000, 400, 250, 150). Enovprežna dirka za 3-letne jugoslovanske konje. Proga 2100 m. Popusti: majden 20 m, konjem kmet-ske reje 20 m. Dodatki: za vsakihih din 500.— do 1500.— in nadalje za vsakihih din 1500.— 20 m. Vloga din 40.—

4. DRUGI HEAT

5. GALOPNA OFICERSKA DIRKA (ČAKOVEC)

Din 1200.— (700, 300, 200). Proga 2400 m. Vloga din 20.—

6. DIRKA DRAVSKE BANOVINE

Din 2500.— (1400, 600, 300, 200). Enovprežna dirka za 3 do 12-letne jugoslovanske konje. Proga: 2200 m. Popusti: maj-den 20 m, triletim 20 m. Dodatki: za vsakihih din 1500.— 20 m. Meetingski dodatek: za vsakihih din 300.— 20 m. Vloga din 40.—

7. TRETIJI HEAT

8. KMETIJSKA GALOPNA DIRKA BEOGRAD

Ravna. Din 1200.— (600, 300, 200, 100). Proga 2100 m. Vloga din 20.—

9. SPOMINSKA DIRKA MARKA SLAVICA

Din 2200.— (1100, 600, 300, 200). Dvovprežna amaterska vožnja za triletne in starejše konje vseh krajev. Proga 2800 m. Popusti: triletim 20 m, majden 20 m, vozovom s polnogumijastimi obroči 20 m, vozovom z železnimi obroči 40 m. Dodatki: za vsakihih din 2500.— 20 m, za vsako v letu 1939 dvovprežno doseženo zmago 20 m. Maksimalno 280 m. Vloga din 10.— za vsakega konja, za vsako vozilo na startu din 40.—

2. DAN

15. avgusta 1939

10. DIRKA »LJUTOMER«

Din 1000.— (500, 250, 150, 100). Enovprežna dirka »Handikap« za dveletne jugoslovanske konje, kateri so prejšnji dan že vozili. Proga: najkrajša proga 1400 m. Osnova 2:05. Vloga din 20.—

11. DIRKA CENTRALE JUGOSLOV. KASAŠKIH DRUŠTEV

Handikap. Din 2300.— (1100, 600, 300, 250). Heat vožnja 2 do 3 za 4 do 12-letne

konje vseh krajev, kateri so prejšnji dan že vozili. Proga: najkrajša proga 1600 m, distančni drog 160 m. Osnova 1:40. Vloga: din 40.—, za start din 20.—

12. DIRKA OBČIN LJUTOMERSKEGA SREZA

Din 2200.— (1000, 700, 300, 200). Tolažni Handikap za 3 do 12-letne jugoslovanske konje v posesti vozačev sreza Ljutomer, ki so v tem meetingu vsaj enkrat vozili. Zmagovalci v tem meetingu izključeni. Proga 2200 m. Osnova 1:55. Vloga din 30.—

13. DRUGI HEAT

14. JUGOSLOVENSKI KASAŠKI DERBY

Državna nagrada din 20.000.— (10.000, 3500, 2000, 1500, 1000) in din 2000.— nagrade privatnemu odgojitelju zmagovalca, v kolikor je isti pripadnik kraljevine Jugoslavije, nadalje častna nagrada zmagovalcu od Kola jahačev in vozačev Ljutomer (lovorov venec z državno trobojnico in modri trak). Za 4-letne in kraljevine Jugoslavije leta 1935 rojene in odgojene konje, kateri še niso zmagali v inozemstvu. Proga 3300 m. Peta, oziroma zadnja vloga od din 200.— se mora kakor vse druge položiti pri Kolu jahačev in vozačev v Ljutomeru na določeno mesto.

Zaključeno 1. februarja 1936 s 25 pod-plat.

Pravico do starta imajo sledeči konji: Mitzi, Rado, Muki, Kornel, Plungra, Orkester, Usar, Verica, Nelson, Viktor, Salta, Jonj, Kleopatra, Kristi, Parafina, Leopard, Danica, Zorica, Trocadero, Plunger T., Firica, Miki, Dorica.

15. DIRKA »CVEN«

Din 2500.— (1400, 600, 300, 200) handikap. Enovprežna dirka za 3 do 12-letne jugoslovanske konje, ki so v tem meetingu vsaj enkrat vozili. Proga 2200 m. Osnova 1:45. Vloga din 30.—, za start din 20.—

16. TRETIJI HEAT

17. DVOVPREŽNA AMATERSKA VOŽNJA (JOSKA RAJHA)

Din 2200.— (1100, 600, 300, 200) handikap. Dvovprežna amaterska dirka za triletne konje vseh krajev, ki so 13. VIII. dvovprežno skupno dirkali. Proga: najkrajša proga 2800 m. Osnova 2:05. Vloga za vsakega konja din 10.—, za vsako vozilo na startu din 20.—

Iz policijske kronike

Ljubljana, 29. julija

Ko je prišel učitelj Ciril Kopitar včeraj ponoči po 2. domov v svoje stanovanje v Rožni dolini je presenečen ugotovil, da je bilo med njegovo odsotnostjo v stanovanje vplomilec. Vlomilec so prišli v stanovanje skozi okno na dvorišču, ki so ga sneli s tečajev in odstranili oknice. Nakar so zlezli najprej v šrambo, od tam pa v kuhinjo in predsobo. Iz predsobe so dospeli tudi v spalnico, kjer so našli več obleke, nekaj perila in nekaj drugih predmetov, kar so vse znosili na kup, nato pa odprli vrata predsobe in dospeli na prosto na dvorišče. Poleg treh moških oblek in plaščev so odnesli razne druge vrednosti in odpeljali dve kolesi, možko ter žensko. Kopitar je takoj vsem prijavil in navedel, da ima nad 8000 din škodo, ker sta bili kolesi sami vredni blizu 3000 din. Policija je po prijavi uvedla zasledovanje vlomilcev in je po naključju še iste noči našla del ukradenih obleke v šiški. Okrog 4. ponoči je stražnik v stanovanju krošnjarja Stipa B na Vodovodni cesti opazil luč, zaradi česar je radoveden pristopil k

prilicnemu oknu in pogledal v sobo. Notri je opazil tri moške, ki so razgrinjali razno obleko, kar je dalo stražniku povod, da je potikal na okno in zahteval naj mu Stipe odpre. Ko so se moški v sobi zaveli, da jim je stražnik na sledu, so se za nekaj časa potihnili, medtem pa, ko je stražnik trkal na vrata, sta dva odprla pritlično okno in pobegnili proti šišenskem gozdu. Stražnik ju seveda ni mogel zasledovati, aretiral pa je Stipa, pri katerem je našel v sobi tri obleke, ki so mu jih prinesli v rukop tatovi neposredno po uspelem vplomu. Stipe je tajil, da bi poznal pobegla vlomilca in je dejal, da je sploh še ni nikdar videl. Policiji se to seveda ne zdi verjetno, zato je Stipo pridržala v zaporu, kjer ga še zaslišujejo. Zapolnjeno obleko je policija danes izročila okradnemu Kopitarju, ne ve se pa zaenkrat, kam sta vlomilca spravila kolesi.

Sleparski cigan

Ponoči se je zglasil pri posestniku Francetu K v Hrastru ob Savi cigan srednjih let, ki je imel s seboj dvovprežni voz, na

katerem sta bila dva otroka in žena. Cigan je pričel pripovedovati fantastično zgodbo o vreči s 300.000 din o kateri je dejal, da jo ima zakopano nekje pod gozdom. Cigan je lahkovernega Franceta tako zmešal, da mu je dal za vrečo z zakladom, ki je pa seveda nikjer ni bilo, 1000 din in še neke druge vrednosti, nakar se je cigan jadno odpeljal. Naslednje jutro je France ugotovil, da je osleparjen in je cigana seveda prijavil orožnikom. Navedel je, da je bil cigan star okrog 40 let, svetlih las in svetlih malih brčic. Kakor domnevajo orožniki je bil cigan Ferko Goman, ki ima na vesti že več sličnih sleparij.

Izpostavljeno dete

Na dvorišču neke hiše v Vilharjevi ulici so našli stanovalci predsončnim 6 tednov staro dete ženskega spola, zavito v čedne plenice in položeno v nekako pleteno zibel. Priloženo je bilo še več otroške obleke, na prsih pa je imelo jokajoče dete v zavitu 600 din. Stanovalci hiše, ki so našli izpostavljeno dete, so o tem obvestili policijsko upravo, odkoder so pohiteli, meneč sprva, da je bilo dete šele rojeno in v bojazni za njegovo življenje, z avtomobilom, da ga čim prej spravijo v varne roke. Najdenko so potem spravili v Dečji dom, uvedeno pa je seveda bilo zasledovanje matere otroka, ki mu ne vedo niti imena, kajti priloženo ni bilo nikako pismo ali pojasnilo.

Hud karambol

Skofja Loka, 28. julija

H kupu prometnih nesreč, ki jih je doživel škofjeloski okraj v zadnjem času, naj pripisemo še eno. V nedeljo je vozil v Poljansko dolino izletnik loški lukazni avto. Do Poljan je šlo vse v redu in srečno. Vprav tam pa, kjer dela banovinska cesta ovinek, na Dobjem, je prišlo do karambola. Pred loškim avtom se je znašel tovorni avto loškega avtoprevoznika, ki je privozil v nasprotni smeri. Še preden sta se mogla šoferja razgledati, se sta trčila avtomobila z znatno silo skupaj. Potniki v luksuznem avtu so prestali dokaj strahu, sicer pa se jim kaj izredno hudega ni primerilo. Measarski pomočnik Ivan Filipič, ki je sedel spredaj, je odnesel manjše praske na obrazu, pač pa je oba avtomobila močno zdelala. Pri tovrstnem avtu je zdrobilo luči, odbijalce, blatnike in hladilnik, luksuzni avto pa si je pred vsem poškodoval karoserijo. Škodo cenijo na več tisoč dinarjev. Ugotoviti je treba, da sta oba šoferja vozila pravilno po desni strani in je zato nedvomno kriva nesreče tudi preozka cesta.

OBKRAJ OBŽALOVAL

— Ljubil sem samo dvakrat v življenju resnično in obkraj sem to bridko obžaloval. Prva mi je ušla.

— A druga?

— Z drugo sem se poročil.

TOLAZBA

Ona: Vsa nesreča sem. Davi sem razbila zrcalo, a to pomeni sedem let smole.

On: Ne bodi žalostna, jaz posmam žensko, ki je tudi razbila zrcalo, pa ni imela sedem let smole.

Ona: Zares, no, zdaj sem pa potolažena.

On: Da, že drugi dan jo je povozil tovrni avto.

VESTEN IN POTRPELJIV

— No, kako se uči vaš sin?

— Zelo dobro. Tako vesten in potrpeljiv je, da ostane v vsakem razredu dve leti.

A. P. MELNIKOV:

ZAGONETNA SMRT KNEZA KOSTROVA

ROMAN

— Malo pozornosti, prosim gospoda, — se je obrnil na prisotne pri mizi stoječ Murzajev. — Tu je nekaj, kar nas utegne zanimati. Na mizi stoje tri steklenice: Ena je še polna šampanjca in še zamazana, dve sta pa odmašeni, v eni je rum, v drugi pa žlahtno vino. Dalje je tu škata slaščic, v kateri jih že polovica manjka. Na stol je bila prinesena zavita, kar nam dokazuje ovojni papir in vrvice na tleh. Pol kilograma slaščic je za enega človeka preveč. Toda to ni tako važno. Recimo, da so šle knezu tako v slast. Važnejši so pa grozdniki mešički. V dveh kupčkih leže na dveh krožnikih in prav toliko je tudi čas z ostankom vina.

— To je seveda dokaz, da je imel knez gosta, — je menil preiskovalni sodnik. — Če se spomnim na lego samokresa v iztegnjeni roki, na način, kako je bil ubit pes in na tajinstveni avto, mi pride nehotno na misel, da je knez umrl nasilne smrti.

— Vse vaše čaše, mešički in pes so brezpomembne hipoteze, — je vzkljnil zmagoslavno Rakovski iz kota sobe kjer je stala pisalna miza. — Pridite sem pogledat. Tu imate razvozljanje vse zadeve, ki potrjuje pravilnost mojega naziranja o samomoru. Lastnoročno napisano knezovo pismo tik pred smrtjo.

Vsi so skočili k pisalni mizi, na kateri je ležal list papirja, najbrž iztrgan iz note, ki je ležal kraj odprtega tinitnika. Na listu je ležalo držalo s peresom in na njem je bilo več madežev.

— Ne dotikajte se listka z rokami, — je zadržal preiskovalni sodnik Rakovskega. — poberite ga s pinceto. Da, to je knezova pisava in njegov podpis. Ni dolgo tega, ko sem ga zasliševal kot prič o neki zadevi. Takrat je svojo izpoved lastnoročno podpisal in zato mi je ostal njegov podpis v spominu.

Na listu je bilo napisanih samo nekaj besed:

»Ne dolžite nikogar moje smrti.«

— Saj sem vam to pravil, saj sem vam povedal pravilno naziranje o tem dogodku, — je žlobudral Rakovski. — Čim sem stopil v sobo, sem instinktivno uganil, kako se je odigrala drama, vi ste se pa dali begati malenkostim in običajni ste na podrobnostih. Zato se je vam jel prikazovati morilec, ki ga sploh ni. Upam, da bo zdaj, ko je vzrok knezove smrti dovolj pojasnjen, naša nočna »partie de plaisir« kmalu končana.

— Imeli ste prav, — mu je odgovoril preiskovalni sodnik hladno, — samo da od tod ne odidemo tako kmalu. Knezova smrt je razburila ljudi ne samo v našem mestu, temveč po vsej Rusiji. Zato moramo ugotoviti, zakaj si je knez končal življenje. Nadaljnja preiskava nam utegne odkriti vse to, kar nam še ni jasno. A vprašanje, da-li gre res za samomor, nam bo pojasnila sodna obdukcija trupel.

— Katerih?

— Knezovega in njegovega psa.

— To je čudno. Prvič v življenju slišim o sodni obdukciji psa.

— Vaši pozornosti je ušlo že mnogo novega, česar prej niste vedeli, — ga je zavrnil preiskovalni sodnik nejevoljen, da ga je Rakovski motil, da ni mogel osredotočiti pozornosti na preiskavo. — Živi cel vek, uči se cel vek, pa boš vendar umrl kot tepec. — je zamrmral sam pri sebi.

— Kako naj si pojasnim vaše zadnje besede? — je prebledel Rakovski.

— Tako, kakor sem jih izgovoril, — se je obrnil preiskovalni sodnik od njega k zdravniku. — Če se ne motim, ste hoteli nekaj reči, doktor.

— Ah, da. Razen smrti knezovega psa se oglašam meni tudi dvom o vzroku druge okolnosti, katero nam bo za itak pojasnila obdukcija.

— Zaradi nedvornega samomora in knezovega položaja v družbi bi morda kazalo raztelesenje njegovega trupla opustiti, — se je znova oglašil Rakovski.

— To je izključeno, — ga je zavrnil zdravnik. Sicer pa nisem povsem prepričan o samomoru, čeprav je knez zapustil listek. Rana je preblizu ušesa, predaleč od senca. Tako se samomorilci ne streljajo.

— Morda se mu je pa tresla roka?

— Morda. Razen tega si nastavijo samomorilci cev samokresa tako tesno na telo, da nastane okrog rane črn madež od smodnika. Na glavi mrtvega kneza pa ne vidim nič takega. Zato lahko domnevamo, da je bila cev samokresa v trenutku strela odaljena od knezovega senca najmanj tri četrta metra in da je padel strel od strani.

— To vse je pa odvisno od kakovosti smodnika, — je zopet ugovarjal Rakovski.

— V polni meri se strinjam z vami. Zato bo smodnik nerabljenih nabojev v samokresu in naboj, s katerim je bil knez usmrčen, preiskan. To pa brez obdukcije ni mogoče.

— Če bi vsaj že prispel državni tožilec in nas rešil tega vesno ugovarjajočega čvaka, — je pomislil Murzajev sam pri sebi. — Če bi to ne bilo tako neumno bi človek mislil, da ima interes na tem, da se naša preiskava prekine.

— Ivan Grigorjevič, pogledjte, kaj sem našel v pasjem gobcu, — je dejal Rybakov, češ pri mrtvem psu.

— Pokažite, to je podobno biseru, — je dejal preiskovalni sodnik, ko mu je Rybakov izročil košček barvastega stekla. — To bomo spravili. — Zdi se, da imate zopet pomisleke, — se je obrnil k Rakovskemu, ki je zaničljivo skomignil z rameni.

— Mar pes ne vtakne povod svojega gobca, mar ne požre vsega, kar dobi? Nabrali bomo toliko najrazličnejših stvari, da jih niti odpeljati ne bomo mogli.

— Za to nikar ne skrbite, vse te stvari spravim jaz v svojo pisarno. V tem pogledu je vala skrb odveč, — je zavrnil preiskovalni sodnik Rakovskega.

— Gospod preiskovalni sodnik ima prav — za prvo preiskavo je zelo važno, da ne sme uiti pozornosti nobena malenkost, zlasti če gre za tako izreden dogodek, — se je začel samozavesten glas od vrat. — In priznajte, Anatolij Leonidovič, da najdemo v pasjem gobcu zelo redko bisera.

Vsi so se obrnili tja in Rakovski se je s spoštljivim nasmevom priklonil.

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Izjave beseda Din 1.—
davek posebej.
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti
znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo

Blago

za pohištvo, vedno najnovejši vzorci v
veliki izbiri kupite pri **SEVER**,
Ljubljana — Marijin trg 2

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

TURISTI!

Predno odhajate na planine, ne
pozabite si nabaviti fin cvetlični
med v Medarni — Ljubljana,
Židovska ul. 6 36/T

MALI OGLASI

»Slovenskem Narodu«
imajo
siguren uspeh!
Beseda 0.50 par.

NAJBOLJŠO MEDICO
dobite v Medarni — Ljubljana,
Židovska ul. 6. 36/T

Okasa tablete

Pri
spolni slabosti
poskusite

OKASA

tablete za

moške

100 tablet Din 220.—

proti povzetju.
Dobijo se v vseh lekarnah.
Zastopnik:
Lekarna Mr. Rožman Miroslav,
Beograd — Terazije 5
Ogl. reg. S. Br. 5846/39

50 PAR ENTLANJE

asuriranje, vezanje zaves, pe-
rija, monogramov, gumbic.
Velika zaloga perja po 7.— din.
»Julijana«, Gosposvetska c. 12.
3. T.

Obiščite

8. Mariborski teden

od 5. do 13. avgusta 1939
Polovična vozna na železnicih
od 1. do 17. avgusta 1939

VELIKA GOSPODARSKA IN KULTURNA REVILJA

Industrija - Trgovina - Obrt -
Kmetijstvo - Velika tekstilna
razstava - Tujskoprometna raz-
stava - Gostinstvo - Vinska po-
kušnja - Razstava narodnih
vezenin - Narodopisne razstave
Jubilejna gledališka razstava -
Skavtska razstava - Razstava
malih živali - Številne specialne
razstave - Koncertne in gleda-
liške prireditve - Sportne pri-
reditve - Veselični park na raz-
stavišču itd.

5.—6. avgusta festival
slovenskih narodnih običajev!

Obiščite Mariborski otok, naj-
lepše kopališče v Jugoslaviji!
Obiščite zeleno Pohorje in son-
čni Kozjak! Obiščite vinorodne
Slovenske gorice! Obiščite ve-
seli Maribor in njegovo okolico!
Mariborski teden je najlepša
priložnost za obisk naše severne
meje!

Tapetnik Sitar

iz Wolfve ulice
se je preselil

v Šelenburgovo ul. 4
telefon 28-10

PO PRIZNANO NIZKIH CENAH

si nabavite najboljše moške
obleke, perilo in vsa praktična
oblačila pri **PRESKERJU**,
Ljubljana, Sv. Petra cesta 14
1. T.

LETOVIŠČE IN KOPALIŠČE
Ivo Šorli, Gorenja vas — Po-
ljanska dolina, se priporoča.

3 PROSTORE
s predstavo in pritlikalnimi, pri-
merne za advokatsko ali drugo
pisarno, odda Delavska zborni-
ca v Ljubljani s 1. avgustom
t. l. v svoji palači, vhod iz Co-
pove ulice. — Informacije isto-
tam. 2338

OGLAŠUJ

v MALI OGLASNI
»SLOV. NARODA«

POUK

Beseda 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 8 Din

strojeписni pouk

(za časa počitnic). Večerni te-
čaj, oddelki od 1/7 do 1/8 zve-
čer in od 1/8 do 9. ure zvečer.
Novi tečaj se bodo pričeli 2.
avgusta 1939. Najnižja šolnina.
Moderna in največja strojepis-
nica s 40 pisalnimi stroji raz-
nih sistemov. Vsa tozadevna
pojasnila dobite dnevno do 8.
ure zvečer pri ravnateljstvu
Christofovega učnega zavoda,
Ljubljana, Domobranska c. 15.
Telefon št. 48-43. 2307

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 8 Din
OREHOVA JEDRCA
lepa, izčiščena, dobite najceneje
v Medarni — Ljubljana, Židov-
ska ul. 6. 36/T

BUKOVI

parketni odpadki, lepi, suhi, se
pocenijo dobijo pri Vetrčnik F.,
Jenkova 7. 2286

Ako prodajaš, kupuješ,
oglašuj

v mali oglašnik

»Slov. Naroda«
Najcenejši izdatek!

SALONSKA GARNITURA
dobro ohranjena, po ugodni ceni
naprodaj. Ponudbe na upravo
»Slov. Naroda« pod »Salonska
garnitura«. 2326

TRGOVCI!

Trgovska hiša naprodaj ali se
odda v najem. Pojasnila daje:
B. Mitrovič, trafika, Maribor,
Masarykova cesta. 2330

MOTorni COLN

dobro ohranjen, naprodaj. —
Ponudbe na upravo lista pod
»Coln«. 2325

4 »PFAFF« SIVALNI STROJI
skoraj novi, več koles, otroških
vozilčkov, biciklov in raznih
drugih predmetov poceni na-
prodaj pri: »PROMET«, Ljub-
ljana, nasproti križanske cer-
kve. 2339

GLASBA

Beseda 50 par. davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

KLAVIR

dobro ohranjen, po ugodni ceni
naprodaj. Ponudbe na upravo
lista pod »Klavir«. 2324

KUPIM

Beseda 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 8 Din

KUPIM STROJE
ZA MIZARSKO STROKO
v dobrem stanju: rezkalni, sko-
belni, vrtni in brusilni stroj.
Cenji ponudbe na Rudolf Jev-
šenak, mizar, Farkašdin, Ba-
nat. 2322

SLUŽBE

Najmanjši znesek 8 Din
Beseda 50 par. davek posebej
1000 DIN

zaslužite mesečno doma, ako
kupite ročni brzopletilni stroj.
Dajemo material, prevzemamo
blago. Pišite »Anos«, Maribor.
22/M

DOPISI

Beseda 1.— Din, davek posebej
Najmanjši znesek 15 Din

POLETJE — JUNI
Dvignite pismo! 2340

POSEST

Beseda 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 8 Din

PRODA SE

enonadstropna, skoraj nova vila
okrog vile 25.000 m² zemlje,
oddaljena 2 km od Ljubljane.
Več pove Marija Jančar, Ljub-
ljana, Sv. Petra cesta 27. 2337

STANOVANJSKA HIŠA
na lepem sončnem kraju, 1/4
ure od kolodvora, blizu glavne
ceste, naprodaj. Zraven sado-
nosnik, vrt, 2 nji. Gasparič,
Slov. Bistrica, Sv. Jožef 200.
2343

Na počitnice SAMO V LAHKIH ČEVLJIH

12 59 59 99 99 99 39

45301—2304 Najcenejši in najmodernejši otroški čevljički s gumijastim podplatom. Otroški Din 12.— in Din 15.—. Din 19.— možki Din 23.—.

45301—1133 Ti čevlji vam bodo služili kakor 3 pari drugih. Izdelani so iz finega čistina e. pravi podplat. K čevljem dobite 3 o-krasne jesitke v 3 različnih barvah, katere po barvi oblike lahko premenjate.

45301—1063 Otroške sandale iz močnega brega plat-na v kombinaciji rdeč, modre in zelene barve. Okrašeni so z vrvicami, ki jim da-jejo posebno lepo obliko.

45301—1010 Moderni čevljički iz finega plat-na v kombinaciji rdeč, modre in zelene barve. Okrašeni so z vrvicami, ki jim da-jejo posebno lepo obliko.

45301—1014 Najnovejši model iz Makotke! Sandale iz finega usnja, pisane v belodolci kombinacij. Za poletje ni bolj praktičnih čevljev.

45301—0129 Lahki čevljički iz finega plat-na. Neobčutljivi na vročino in ostro-ženo na pisk.

2339—1871 Vsepravi poletnih čevljev se bodo naj-bolje počutili v teh lahkih čevljih iz ko-že in rdečega platna.

45301—2778 Posvetno praktične, lepo izrezane mo-ke sandale iz angleškega platna s prozri-mi podplati.

45301—0642 Moderni poletni čevlji za gospode. Iz-
delani so iz finega lasnega platna, kom-
binirani s usnjem, s usajenimi podplati.

45301—44683 Moški lahki čevlji za poletje. Iz alvega
in drap osonca ali iz usnja, okrašeni s
tiskanimi.

SELCE Din 4.—
JADRAN Din 9.—

Okras doma — lepo pohištvo

Izdeluje

ANTON KOS

strojno mizarstvo

KRANJ — KLANC

Zaloga in stalna razstava pohištva: Kranj, Jezerska cesta 16

SAMO NEKOLIKO PAR VEC
in Vaše zdravje je sigurno zavarovano

Neprimerno bolj fina in zdrava.

MOTORJI

za dolge in prijetne vožnje z malo uporabe bencina. odporni
proti slabim cestam, zelo moderne konstrukcije, ocenjeni so
kot najbolj izpopolnjeni motorji v vseh kategorijah, le
»Triumph« motor, 150, 200, 250, 350 ccm, mali motorji pa
»Dürkopp«, na starter ali pa na pedale, pri trvdki TRIBUNA
F. BATJEL, LJUBLJANA, Karlovska c. 4 — Podružnica
Maribor, Aleksandrova c. št. 4 — Prospekti franko.

Vse manufakturne
blago prodajamo po
izredno nizkih cenah.
Le v Vaše korist bo, če
nas čimprej obiščete!

MANUFAKTURNA TRGOVINA DOBRIH KVALITET

A. Žlender

LJUBLJANA
MESTNI TRG 22

POZOR! Od danes naprej točim pristna

dalmatinska vina v gostilni MEZE

Krakovski nasip 18

Dobra primorska in domača kuhinja. Prepričajte
se! Se priporoča poslovođa

P. Popovič

Inserirajte v »Slov. Narodu«!